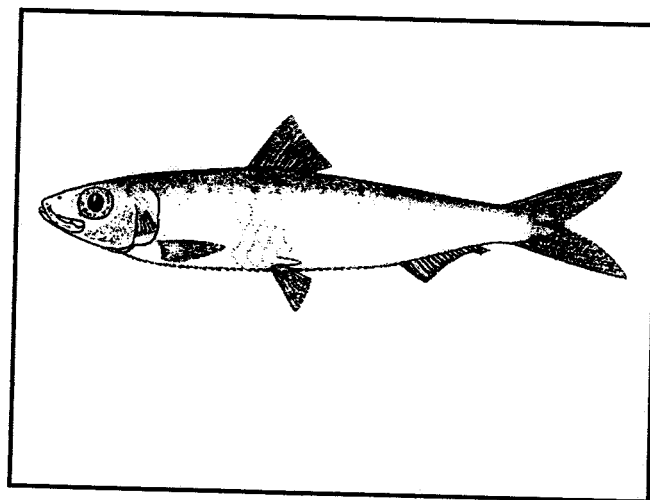

**MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA
UPRAVA RIBARSTVA**

**NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE
RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ**

SADRŽAJ:

<i>Prošireni sažetak</i>	5
1. UVODNI DIO	9
1.1. Očekivani efekti programa	9
1.2. Pregled i ocjena stanja u sektoru ribarstva	10
1.3. Ribolov	11
1.4. Akvakultura	14
1.5. Promet	15
1.6. Državne potpore ribarstvu	
2. TRENUTNO STANJE RIBARSKE LOGISTIKE I INFRASTRUKTURE	16
2.1. Mjesto i uloga države	17
2.1.1. Kodeks odgovornog ribarstva	17
2.1.2. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju	19
2.2. Turizam i ribarstvo	19
2.3. Otoci – sudbina i opstojnost	20
3. ORGANIZIRANA PRODAJA RIBE – VELETRŽNICE	21
3.1. Mjesta za prikupljanje i prodaju ribe	21
3.2. Stanice za prodaju ribe na veliko	21
3.3. Veletržnice	21
4. PROVEDBA NACIONALNOG PROGRAMA	23
4.1. Izgradnje ribolovne flote	23
4.2. Izgradnja ribarskih luka i pristaništa	25
4.3. Održivi razvitak akvakulture	25
4.4. Organizirani sustav prometovanja i trgovanja ribom	27
4.5. Obrazovanje i ljudski potencijali u ribarstvu	29
4.6. Ribarsko zadrugarstvo	30
Prilozi	32

Proslov

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva je pripremlilo Nacionalni program proizvodnje i potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj u skladu sa Strategijom razvoja poljoprivrede i ribarstva Republike Hrvatske, objavljene 25. srpnja 2002. godine (NN 89/2002).

Program je strukturiran na način da pruži uvid u stanje sektora ribarstva, posebno ulova, uzgoja, prometa i prerade ribe i drugih organizama. Navodi se trenutno nezadovoljavajuće stanje ribarske logistike i infrastrukture, apostrofirajući pritom mjesto i ulogu države sukladno Kodeksu odgovornog ribarstva, a posebno navezanost ribarstva na turizam i njegovo iskonsko značenje za otočne zajednice. Organizirano prometovanje i prodaja ribe se elaborira sukladno iskustvima ribarski razvijenih zemalja s posebnim obzirom na zemlje članice EU. Program je utemeljen na recentnim i realnim pokazateljima koji proizlaze iz procjenjenih biozaliha sitne plave ribe (nacionalni monitoring), stanja pridnenih biozaliha (DemMon projekt u suradnji s Kraljevinom Norveškom), te slijedom statističkih pokazatelja i novouspostavljene baze podataka (FAO-AdriaMed projekt). Neiskorištene potencijale u akvakulturi sagledavamo u svjetlu rezultata projekta integralnog planiranja obalnim prostorima za marikulturu (CZMP projekt) kojega MPŠ realizira u doticaju s tri resorna ministarstva i uz financijsku pomoć Kraljevine Norveške.

U provedbenom dijelu Nacionalnog programa proizvodnje i potrošnje ribe važno je prepoznati nekoliko međusobno ovisnih i podupirućih sastavnica kao što su: (a) izgradnja ribolovne flote, (b) izgradnja ribarskih luka i pristaništa, (c) razvitak akvakulture, (d) uspostava organiziranog sustava prometovanja i trgovanja ribom, (e) formalno obrazovanje ribarskih kadrova, i konačno (f) promicanje ribarskog zadrugarstva kao značajne sastavnice uređenog ribarskog sektora.

Program polazi od utvrđenih činjenica da Hrvatska koristi tek mali dio potencijala u slatkovodnom i morskom ribarstvu, te da je trenutna potrošnja od samo 8 kg/capita posljedica nepostojanja funkcionalno uređenog sustava (tržište, logistika, infrastruktura) koji ne može polučiti poželjne i očekivane gospodarske, socijalne i ekološke rezultate.

Očekuje se da Program bude sagledavan i podržan kao cjelina. Ovo stoga što opstojnost i razvoj nacionalnog ribarstva, zasigurno, ne može i ne smije ovisiti samo o državnoj potpori, kao ni o veličini i stanju ribolovne flote, broju kaveza i ribnjaka, nego podjednako, ako ne i više, o uređenosti i funkcionalnoj organiziranosti tržišta ribom. Organizirano tržište podrazumjeva tehnički i organizacijski sustav prihvata i distribucije ribe, u koju svrhu je neophodna ribarska infrastruktura (luke, pristaništa, hladnjače) i cjelovita logistička podrška (školorani tehnički kadar, ribarske zadruge i dr.).

Program je predstavljen i izuzetno povoljno ocijenjen na Okruglom stolu održanom na Zagrebačkom velesajmu, 13. ožujka 2003. godine, u sklopu sajma "Enogastronomija i turizam", uz nazočnost brojnih predstavnika svih segmenata ribarstva. Značajan doprinos formuliranju Programa dali su konzultanti, g. Ruckes (FAO) u dijelu organiziranog sustava prometovanja i prodaje ribe, te g. DePoele (Nizozemska) u dijelu reformi ribarske politike i regulative EZ, napose strukturne politike i tržišta. Korišteno je obilno iskustvo do kojega je došla tvrtka "Nacionalne veletržnice" u prometovanju voćem i povrćem. Konzultacije s nizom resornih ministarstava, prije svih Ministarstvom gospodarstva (izgradnja ribarstke flote), Ministarstvom zaštite okoliša i prostornog uređenja (prostorni aspekti akvakulture),

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ministarstvom pomorstva, prometa i veza (koncesioniranje dijelova pomorskog dobra za akvakulturu), Ministarstvom turizma (akvakultura u funkciji turističke ponude) smatramo izvanredno korisnim za konačno definiranje ovog Programa.

Opća je ocjena da Nacionalni program proizvodnje i potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj može dati značajan doprinos nacionalnom gospodarstvu u cjelini, napose proizvodnji visokokvalitetne hrane, te da su njegovi kolateralni učinci – u sinergiji s izgradnjom autoceste prema moru – u obogaćivanju turističke ponude i doprinosu revitalizaciji otoka i ruralnih prostora nenadomjestivi.

3
MINISTAR
Božidar Pankreć
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA
ZAGREB

Prošireni sažetak

Polazne osnove Programa

Opstojnost i razvoj nacionalnog ribarstva (ulova i uzgoja ribe) ne ovisi samo o položaju ribara ili veličini i stanju ribolovne flote, niti o broju kaveza i ribnjaka, nego prije i iznad svega o tržištu. Organizirana prodaja ribe, uz infrastrukturnu i logističku podršku takvom konceptu osigurat će daljnji razvoj ribarstva, a državni će poticaji ovome sektoru biti svrsishodni i učinkoviti.

Potencijali i potrebe: Republika Hrvatska koristi tek mali dio prirodnih potencijala u ribarstvu s proizvodnjom ribe i školjkaša od 20.000 tona iz ulova i 15.000 tona u akvakulturi. Domaće tržište, uključujući industriju prerade i uzgoja, je trenutno u potrebi za minimalnih 65.000 tona ribe, a monitoringom utvrđeni potencijali su sasvim dostatni za zadovoljenje ovih potreba. S procjenjenih 8 kilograma potrošnje ribe po glavi stanovnika, Hrvatska je u donjem dijelu ljestvice koja bilježi potrošnju. Strateški je plan povećati proizvodnju i dostupnost ribe i ribama sličnih proizvoda, te se u dogledno vrijeme barem približiti svjetskom prosjeku od 16 kg/capita. Uspijemo li zamijeniti današnje neodrživo stanje u hrvatskom ribarstvu jednim funkcionalno uređenim sustavom (organizirano tržište, prateća logistika i neophodna infrastruktura), ribarstvo Hrvatske će postati važan gospodarski sektor s višeznačnim učincima, podjednako gospodarskim, socijalnim i ekološkim.

Mala plava riba kao neiskorišteni resurs: Uzevši u obzir nedovoljno iskorištavani resurs male plave ribe, kao i neiskorištene potencijale uzgoja morskih i slatkovodnih organizama, s jedne strane, te izrazito nisku potrošnju ribe (niža od svjetskog prosjeka i prosjeka okolnih Sredozemnih zemalja) s druge strane, postoji jasna potreba za povećanjem potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj, a osobito u urbanim središtima Zagrebu i Osijeku.

Nedostatna infrastruktura i logistika: Glavni čimbenici koji onemogućavaju povećanje potrošnje ribe su isti oni koji ograničavaju pristup tog proizvoda tržištu konzumnih centara. Disperzija ribolovnih i uzgojnih aktivnosti na širokom području, sa značajnim razlikama u intenzitetu tijekom godine, te slaba marketinška povezanost, osobito usitnjenih ribolovnih jedinica, zahtijeva sistematski pristup rješavanju problema unutar neorganiziranog sektora ribarstva. Organizacija neophodnih funkcija putem kojih bi se snabdijevao učinkovit sustav veletržnica za opskrbu urbanih centara nedostatan je razvijena, kako s aspekta logistike i infrastrukture, tako i s aspekta organizacije proizvođača.

Nesiguran vez, neorganiziran otkup ribe, neorganizirana opskrba brodova gorivom, ribolovnim alatom, servisnim uslugama i remontom, nedostatni skladišni i rashladni kapaciteti, nedostatak ostalih uslužnih djelatnosti i institucija, uključivo sanitarnu kontrolu, bankarske usluge i carinu odlike su trenutnog stanja.

Najveći izazov u razvoju tržišta od proizvođača (uglavnom malih proizvođača), do trgovaca na malo, odnosno krajnjih potrošača u urbanim središtima, jest organizacija iskrcajnih središta koja bi ujedno bila i polazišne točke u transportu ulova prema konzumnim centrima u unutrašnjosti zemlje.

U sklopu Nacionalnog programa nalazi se popis lokacija, ali prije donošenja konačnih odluka mora se sakupiti još podataka, koji bi pokazali koje se količine ulova

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

mogu očekivati na pojedinim razinama, kao i spremnost proizvođača da podupru infarstrukturu i različite sadržaje koji će se eventualno razviti. Neophodno je najprije utvrditi stupanj grupiranja velikog broja postojećih malih iskrcajnih centara u manji broj većih. Vjerojatno je da će takav pristup morati biti vrlo pragmatičan i specifičan za svako pojedino područje, s tim da se osobita pažnja mora usmjeriti na posebne potrebe otočkih ribara. Obzirom da su obalni gradovi relativno dobro organizirani, te uzevši u obzir i predviđene veletržnice u Zagrebu i Osijeku, opskrba ribom urbanih centara, čini se, predstavljat će mnogo manji problem.

Provedba Nacionalnog programa

Program povećanja potrošnje ribe uključuje temeljne pretpostavke kao što su: izgradnja ribarske flote, kopnena infrastruktura – luke, pristaništa i hladnjače, razvoj akvakulture te uspostava organiziranog sustava sabiranja, prometovanja i trgovanja ribom. Prednjem je potrebno pribrojiti nužnost uspostave ribarskih asocijacija, napose ribarskog zadrugarstva, te sustavno obrazovanje i osposobljavanje kadrova za potrebe ribarskog gospodarstva. Potrebno je naglasiti da se Program treba sagledavati u cjelosti i da se iz njega ne može izostaviti niti izdvojeno sagledavati niti jedna komponenta.

(1) Izgradnja planiranih 30 polivalentnih plovila omogućila bi ulov od 20.000 do 25.000 tona prvenstveno plave ribe što bi uz postojeći ulov zadovoljilo oko 70% trenutnih potreba domaćeg tržišta za plavom ribom. Prema elaboratu Ministarstva gospodarstva sve pretpostavke za realizaciju ovoga projekta je moguće ispuniti u razmjerno kratkom vremenu. Praktičan i promptni pristup izgradnji ribarske flote u svrhu eksploatacije prethodno utvrđenih obilnih biozaliha sitne plave ribe nameće posve restriktivna reformska politika EZ prema povećanju ribolovnih jedinica kao i naša nasušna potreba da vlastitim izlovom zadovoljimo rastuće potrebe domaćeg tržišta i tako smanjimo uvoz. Ukupna vrijednost investicije je 45 milijuna eura na rok od 5 godina, s tim da će državni proračun biti opterećen s 10 milijuna eura i 31.5 milijuna eura državnih jamstava.

(2) Izgradnja ribarskih luka s pratećim sadržajima je zadatak koji neminovno prati povećanje flote ali i kritična komponenta trenutnog stanja u priobalju općenito. Osim finalizacije započetih aktivnosti u izgradnji/proširenju kapaciteta ribarskih luka i pristaništa (Komiža, o. Vis; Kali, o. Ugljan i dr.) projekt računa na niz lokacija MORH-a na području Pule, Rijeke, Zadra, Šibenika, Splita i Dubrovnika.

(3) Podprogram razvoja akvakulture računa na aktiviranje postojećih kapaciteta i optimalnije korištenje raspoloživih potencijala u podsektoru marikulture, osobito u proizvodnji školjkaša. Cilj je uspostaviti dugoročno stabilnu i održivu proizvodnju u akvakulturi koja će omogućiti sigurno zapošljavanje i dohodak, uz maksimalnu usklađenost s drugim korisnicima prostora.

(4) S obzirom na kompleksnost projekta uspostave organiziranog sustava trgovanja ribom na nacionalnoj razini (usitnjenost ribarskih aktivnosti na širokom prostoru), planirano je projekt razvijati postupno.

Faza 1. Zbog zemljopisno uvjetovane situacije (udaljenost između područja proizvodnje i područja potrošnje, te uvjeta transporta), te koncentriranosti proizvodnje i ribara, prva faza u razvoju tržišta trebala bi biti organizirana za proizvode iz Istre (Pula i

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Rijeka) i njihovo usmjeravanje prema veletržnici ribom u Zagrebu, odnosno Osijeku. Kroz ovu fazu bi se steklo iskustvo po pitanju povezivanja određenog proizvodnog područja s konzumnim centrima u unutrašnjosti, što bi ujedno bio i primjer za međusobno povezivanje proizvodnih područja, kao i prilika za stjecanje iskustva po pitanju svih relevantnih aspekata ovog sveobuhvatnog programa povećanja potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj.

Faza 2. Paralelno s izgradnjom autoceste prema srednjem Jadranu, uspostavlja bi se sustav organiziranja trgovine ribom za ribolovno područje od Zadra, preko Šibenika, Splita i južnije prema Dubrovniku.

Faza 2.1. Dodatno, trebala bi se organizirati opskrba Osijeka morskom ribom preko Zagreba, kao i opskrba ovih potrošačkih centara slatkovodnom ribom iz slatkovodnih ribnjaka.

Faza 2.2. Posebno se tretira pitanje otoka Visa, gdje su uznapredovala pripreme za izgradnju ribarske luke, imajući pritom u vidu potrebu za logističkom podrškom našoj ribolovnoj floti kao i eventualno uključivanje talijanskih interesa. Zbog specifičnosti lokacije i poodmaklih pripremnih radnji, daljnje bi se aktivnosti trebale provoditi ubrzano.

Provođenje aktivnosti prema predloženoj zamisli bi uključivalo potpuni lanac, od proizvođača do potrošača, primjerice praćenje određenog proizvoda od trenutka proizvodnje, preko promocije, do krajnjeg potrošača. Planirane su aktivnosti s ciljem praćenja tržišnih tijekova i biomase, te edukacije relevantnih subjekata u marketingu svježe ribe. Zakonodavna regulativa će omogućiti suzbijanje sive ekonomije u ribarstvu kao i usklađivanje sa standardima EU. Polazeći od trenutnog i projiciranog ulova/proizvodnje svježe ribe izvršit će se procjene očekivane količine ribe, posebno u malim i većim iskrcajnim centrima, odnosno potencijalnim veletržnicama s kojih bi se riba plasirala u potrošačke centre, prema unutrašnjosti, te definirao broj, sadržaj i potrebna oprema za pojedine tipove veletržnica (proizvodne, konzumne, mješovite).

(5) Stručno osposobljavanje: Sektor ribarskog gospodarstva je osobito kadrovski insuficijentan u srednjem tehničkom kadru s obzirom da u državi ne postoji program formalnog školovanja profila ribarskog tehničara – vođe ribolova, voditelja smjene na uzgajalištu ili u riboprerađivačkoj industriji.

(6) Uloga Ribarskih organizacija: Mjesto i uloga ribarskih asocijacija, osobito ribarskog zadrugarstva u organiziranom ribarstvu je ekstremno naglašeno u dokumentima EU i prepoznato kao najslabija točka u tranzicijskim zemljama. Hrvatska ima dugu tradiciju udruživanja ribarskog sektora i želimo vjerovati da će internom reorganizacijom novo Udruženje ribarske industrije moći zadovoljiti glavninu predstojećih izazova.

Od ribarskih udruga i relevantnih sektora ribarskog gospodarstva se očekuje da budu aktivno uključeni u realizaciju programskih aktivnosti. Sudeći prema pozitivnom stavu nekih od aktivnih sudionika ribarstva u sektoru ribolova i uzgoja, s Okruglog stola, održanog 13. ožujka 2003. godine, na kojem je predstavljen Nacionalni program, za očekivati je ostvarenje produktivne suradnje.

(7) S obzirom na veliki interes gospodarstvenika za izvoz riba i ribljih prerađevina na tržište proširene Europske unije potrebno je pokrenuti inicijativu

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

za izmjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju na način da se Hrvatskoj omogući bescarinski izvoz bez ikakvih količinskih ograničenja svih vrsta riba i ribljih preradevina.

Očekivani efekti programa: Izgradnjom planiranih 30 plovila osiguralo bi se cca 25.000 tona ribe, što bi uz adaptaciju i modernizaciju postojeće ribolovne flote omogućilo povećanje sadašnjeg ulova za oko 10.000 tona, odnosno u konačnici rezultiralo s oko 50.000 tona sitne plave ribe. Proširenjem jurisdikcije u nastavku na 12 nautičkih milja teritorijalnog mora sukladno Konvenciji o pravu mora kao i Akcijskom planu sadržanom u reformi Zajedničke ribarske politike EZ za očekivati je barem udvostručenje ulova demerzalnog ribarstva. Prema programskim utemeljenjima udvostručio bi se uzgoj morske i slatkovodne ribe koji trenutno iznosi 12.000 tona, dok bi uzgoj školjkaša trebao dostići 20.000 tona godišnje proizvodnje. Slijedom narečenog, ukupna proizvodnja slatkovodnog i morskog ribarstva bi iznosila preko 100.000 tona godišnje.

Izgradnjom ribarskih luka i organiziranog pristupa uspostavi sabirnih i otpremnih centara postigli bi se višestruki učinci od kojih profitiraju podjednako ribari, potrošači i država. U tom smislu izdvajamo povećanje potrošnje svježih, osobito sitne plave ribe kao neiscrpnog i brzo obnovljivog biološkog bogatstva Jadrana, preveniranje sive ekonomije u prometu ribom, poboljšanje uvjeta života i rada ribara, povećanje atraktivnosti i sigurnosti ulaganja u ovaj sektor, te posljedično povećanje izvoza i obogaćivanje turističke ponude (neizravni izvoz) sa značajnim pozitivnim efektima za deviznu bilancu zemlje. Organiziranom prodajom ribe smanjuje se broj posrednika u prometu i na taj način pojeftinjuje riba za krajnjeg potrošača. Kroz stalni veterinarsko-zdravstveni nadzor se osigurava kvaliteta i štiti zdravlje potrošača, te stvaraju pretpostavke za evidenciju ulova, planiranje i daljnji razvoj sektora u cjelini

Dodatni učinci programa izgradnje ribarske infrastrukture i logistike jesu prebacivanje dijela ribolovnog pritiska s unutrašnjeg, inače prelovljenog ribolovnog mora prema vanjskom ribolovnom moru i međunarodnim vodama, te poboljšanje uvjeta rada postojećih tvornica za preradu ribe na otocima, kao i mogućnost uvođenja novih proizvoda uz dodatno zapošljavanje, kako u proizvodnom sektoru tako i u pratećim uslužnim djelatnostima.

Povećanje proizvodnje u akvakulturi bi omogućilo otvaranje novih radnih mjesta, osobito u ruralnim zajednicama kao i zapošljavanje onih koji će zbog restriktivnih mjera u pojedinim segmentima tradicionalnog ribolova ostati bez posla.

Razvitkom ribarstva, koje je nerijetko nezamjenjiva i nenadomjestiva ljudska aktivnost u ruralnim prostorima, povećao bi se protok ljudi i kapitala, a time bi se omogućila opstojnost lokalnih zajednica, oživljavanje prateće industrije, servisnih radionica, istezališta, remontnih postrojenja i dakako povećanog zapošljavanja koje je od vitalnog značenja za smanjenje depopulacije naših otoka.

Ovaj projekt se treba promatrati u sinergiji s izgradnjom autoceste prema moru što će omogućiti da svježa riba ulovljena navečer već ujutro bude dostupna Zagrebu i Osijeku.

Realizacijom Programa proizvodnje i potrošnje ribe Republika Hrvatska bi se pridružila brojnim zemljama Sredozemlja koje su već odavno iskoristile glavninu svojih potencijala u ribarstvu i akvakulturi, organizirali tržišta ribom i uveli red u ovaj izuzetno značajan sektor proizvodnje hrane.

1. UVODNI DIO

Riba i drugi akvatički organizmi predstavljaju nadasve zdravu i kvalitetnu hranu. Osim toga čine i izvor egzistencije za dio pučanstva, bilo kao primaran proizvod – ulov ili sekundarno kroz preradu, promet, usluge i sl. Neke kategorije riba pri tome imaju i relativno nisku cijenu, naročito mala plava riba, što za socijalno ugrožene kategorije stanovništva, može biti od presudnog značaja glede kvalitete i kvantitete prehrane. Sama dostupnost ribe i povećanje njenog udjela u prehrani bitno ovisi o nekoliko čimbenika na koje se može utjecati: kakvoća ribe neposredno nakon ribolova, njeno stavljanje u promet i pohrana do njene upotrebe. Tako npr. udio ulova male plave ribe koja se koristi u svježem stanju za ishranu stanovništva čini svega oko 25% dok se sve ostalo prerađuje. Jedan dio pritom propada, čemu je gotovo jedini razlog nedostatna logistika koja bi omogućila dovoljne kapacitete prihvata i pohranu ulova do predaje krajnjem korisniku.

Ovisnost sektora ribarstva o logističkoj podršci je neupitna. U isto vrijeme, aktivnost ribarskog sektora utječe na opstojnost i komoditet drugih korisnika obalnih i kopnenih resursa, bivajući im suprotstavljeni ili podupirući. Stoga je razumljiva potreba da se unapređenje i razvoj sektora morskog ribarstva sagledava kroz prizmu integralnog planiranja obalnim zonama, odnosno u kontekstu zaštite, racionalnog i dugoročno održivog upravljanja obalnim resursima. Održivost ovoga sektora proizvodnje hrane i njegov razvoj umnogome je ovisan o podupirućoj infrastrukturi, pratećoj industriji, servisnim službama kao što su: pristaništa za brodove, brodogradilišta za izgradnju i rekonstrukciju istih, proizvodnju ribarskih alata i druge opreme itd. Novija djelatnost koja uključuje kontrolirani uzgoj ribe i drugih morskih organizama (marikultura) također je u doticaju i ovisi o nizu (ne)ribarskih aktivnosti. Premda se akvakultura ne iscrpljuje u prirodno ograničenim potencijalima poput ribolova, prostorne, ekonomske i tržišne okolnosti uvelike utječu i u konačnici određuju njen razvoj.

1.1. Očekivani efekti programa:

(a) Povećanje korištenja svježe ribe u ishrani stanovništva, a posebice male plave ribe kroz:

- unapređenje kvalitete ribe boljom manipulacijom pri izlovu, hlađenju, pohrani i dopremi do krajnjeg korisnika
- smanjenje cijene svježe ribe za krajnjeg korisnika usljed smanjenja broja učesnika u prometu i poboljšanje prosječne kvalitete
- smanjenje kalamiteta i gubitaka radi pada kvalitete ribe namijenjene preradi, te samim tim ostvarivanjem preduvjeta za uvođenje novih proizvoda kao i poboljšanja kvalitete postojećih

(b) Preveniranje sive ekonomije u ribarstvu kroz:

- uspostavu djelotvornijeg nadzora i kontrole prometa ribe;
- bolju evidenciju ulova i uzgoja i unaprijeđenje nacionalne statistike;
- stvaranje funkcionalnijih baza podataka kao podloga potrebnih za planiranje i razvoj sektora ribarstva.

(c) Poboljšanje uvjeta života i rada lokalnog stanovništva kroz:

- stvaranje novih radnih mjesta uvođenjem novih sadržaja (veletržnice; ribarnice, hladnjače i prateća infrastruktura: lučke administracije, inspekcija i sl.);

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

- povećanje postojećih kapaciteta (prerada ribe; luka i lučica i pristaništa; brodogradilišta; servisa; specijalizirane ponude roba i sl.) u mjestima s lukama i lučicama.

(d) **Konačno, očekuje se povećanje izvoznih efekata kroz povećanje količine, kvalitete i dodavanja vrijednosti proizvodima ribarstva kroz:**

- izravni izvoz koji popravljaju deviznu bilancu zemlje;
- neizravni izvoz kroz plasman i obogaćivanje turističke ponude.

(f) **Dodatni učinci:**

- Povećanje atraktivnosti i sigurnosti ulaganja u sektor ribarstva (ribolov i akvakultura), podjednako za strane i domaće investitore;
- Smanjenje kompeticija u postojećim lukama i privezištima kao i oslobađanje postojećih kapaciteta za potrebe nautičkog turizma i ostalih aktivnosti vezanih za turizam.

1.2. Pregled i ocjena stanja u sektoru ribarstva

Ribarstvo kao gospodarska grana u Republici Hrvatskoj je još uvijek slabo zastupljeno u ukupnom dohotku zemlje, premda u cjelini gledano predstavlja perspektivan sektor u proizvodnji visoko vrijedne hrane. Ukupna vrijednost proizvoda morskog ribarstva trenutno se procjenjuje na 175 milijuna eura. Ne računajući mali ribolov za osobne potrebe (oko 12.000 sudionika) i športsko-rekreacijski ribolov (do 30.000 sudionika) vrijednost ulova pelagičke i pridnene ribe u našem teritorijalnom moru je 40 milijuna eura, čemu treba pridodati preradu s daljnjih 35 milijuna eura. Vrijednost proizvodnje u nacionalnoj marikulturi je 100 milijuna eura, a čini je kavezni uzgoj kvalitetne bijele ribe (prvenstveno lubina i komarče) i uzgoj tuna, te uzgoj školjkaša (kamenica i dagnji). Samo sektor marikulture danas predstavlja 8% ukupnog hrvatskog izvoza hrane.

Trenutno, ribarski sektor prolazi kroz proces radikalnog restrukturiranja i konsolidacije u krajnje nepovoljnom ekonomskom okruženju i krajnjoj iscrpljenosti pojedinih bioloških resursa. Očekivana orijentacija prema kontroliranom uzgoju ribe, a naročito školjkaša, zahtjeva uređene prostorne planove, logističku podršku i znatnu alokaciju financijskog kapitala. U situaciji skidanja zaštitnih carinskih barijera pri izvozu na tržište EU, ova proizvodnja može biti konkurentna i dohodovna, s perspektivom da se razvija uz poštivanje visokih ekoloških standarda. Potrebno je također prepoznati programe marikulture kao značajan dopunski sadržaj turističke ponude, jednako kao i nezaobilaznog modela povećanja ponude i potrošnje ribe i drugih morskih organizama, unapređenja kvalitete ishrane i poboljšanja zdravlja ljudi (posebno u naporima smanjenja kardiovaskularnih bolesti), te konačno, stvaranje prepoznatljivog nacionalnog, odnosno gastronomskog identiteta.

Smanjenje ulova iz mora je opći trend što je posljedica prelova izazvanog prevelikim ribolovnim pritiskom, ali i drugim antropogenim utjecajima. Ovaj pad u svjetskom ulovu, koji danas iznosi tek 86 milijuna tona, događa se u vrijeme povećane potražnje za ribom i ribama sličnim proizvodima na svjetskom tržištu. Riba iz ulova je jedna od posljednjih «divljači» koja se pojavljuje u svakodnevnoj tržišnoj ponudi. Stoga se rastuće potrebe nastoje zadovoljavati sve više kroz uzgoj, koji sada čini količinu već preko 50% u odnosu na ulov, s godišnjom stopom rasta od 12 do 15%.

Svjetski trendovi u ribarstvu odražavaju se također i na naše prilike. Nakon progresivnog uspona, koji je bilježen sredinom osamdesetih godina prošlog stoljeća, u zadnjoj dekadi bilježimo stalno opadanje ulova. Ovo smanjenje je posebno

prepoznatljivo za slabo migratorne vrste i u cjelini za kočarske lovine, posebno oslića i škampa.

U kanalskom području je prisutan prelov kao posljedica prevelikog ribolovnog pritiska s više od 50 vrsta ribolovnih alata među kojima su mreže stajačice i povlačne mreže kočice najzastupljenije i po pridnene zajednice najpogubnije. Posljedica je ovo i ranije krajnje nesređenog stanja u izdavanju dozvola za ribolov različitim kategorijama ribara, tako da se danas broj sudionika u morskom ribolovu procjenjuje na 50.000, od kojih je glavnina malih, dopunskih ribara koji uživaju povlasticu kao socijalnu pomoć (12.000), te športskih i rekreacijskih ribara kojih je oko 30.000. Obrtnički i veliki gospodarski ribari sve teže u ovakvim okolnostima mogu računati na dugoročno stabilno poslovanje.

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva je započelo s programima koji ciljaju uspostavi sustava praćenja (monitoring) i gospodarenja pridnenim ribljim resursima a koji će poticati održivi razvoj i zasnivati se na znanstvenim podlogama (projekt DemMon u suradnji s K. Norveškom). Jednako tako se zauzima za interesornu suradnju, promoviranje aktivnog uključivanja stanovništva i lokalne uprave u procese donošenja odluka za programe marikulture (ICZMP projekt upravljanja obalnim zonama za marikulturu). Nadalje, uspostavljen je i monitoring pelagičke ribe (nacionalni monitoring), te aktivna i dinamička baza podataka (FAO-AdraMed projekt) koja će pružati dobru ribarstvenu evidenciju u skladu sa standardima Europske Unije.

1.3. Ribolov

Gospodarski ribolov kao tradicionalna aktivnost na slatkim vodama se obavlja isključivo u vodotocima Dunava i Save, nizvodno od Jasenovca. Sukladno Zakonu o slatkovodnom ribarstvu, športsko - rekreacijski ribiči kao dominantna kategorija su ovlaštenici ribolovnog prava koji obavljaju ribolov temeljem prethodno verificiranih ribolovno - gospodarskih osnova.

Morski ribolov se danas gotovo isključivo obavlja na 34 000 km² teritorijalnog ribolovnog mora. Naša ribolovna flota rijetko ribari u dijelu međunarodnih voda, prije svega zbog posvemašnje devastiranosti biozaliha u ovom dijelu ribolovnog mora od strane trećih zemalja, te tehničke inferiornosti i nenalaženja ekonomske isplativosti s obzirom na troškove ribolovnog napora.

Mala pelagička riba – srdela, incun i papalina – od ključne je važnosti za ribarstvo u Jadranskom moru. Ona predstavlja oko 80% našega ukupnog ulova u Jadranskom moru. Čak 85% talijanskog ulova sitne plave ribe potječe iz Jadrana. Srdela je u tom dijelu dominantna vrsta, bivajući tako osnovnom sirovinom u riboprerađivačkoj industriji, osiguravajući uposlenost tisućama ljudi na otocima i u priobalju. Srdela je, osim toga, i važna hranidbena komponenta u programu uzgoja tuna.

Mali obalni ribolov

Osim komercijalnog obrtničkog i športsko - rekreacijskog ribolova (oko 35.000 sudionika) u obalni ribolov se uključuje jedna posve specifična kategorija nekomercijalnih ribara, njih oko 12.000, koji po Zakonu mogu obavljati ribolov samo za osobne potrebe. Ovo je zamišljeno prije i iznad svega kao jedna socijalna kategorija kojom se pokušalo ublažiti egzistencijalne probleme, prije svega otočkog stanovništva tijekom rata. Premda ne postoje precizne statistike o ulovu ovih kategorija ribara, uz

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

pretpostavku obavljanja ribolova od 70 dana godišnje računa se da bi ukupna lovna količina bila od 5.000 do 7.000 tona godišnje.

Pridneni ribolov

Pridneni ribolov se kretao od 4.000 do 6.000 t registriranog godišnjeg ulova demerzalnih vrsta koje lovi 750 brodova kočara. U dodatku na demerzalne ribe, kočari još godišnje izlove oko 3.500 t rakova i školjkaša. Unatoč velikom broju vrsta koje se sreću u ovim lovinama (oko 150), najznačajnije su oslić ili mol, trlja, pagar, list, zubatac, te od rakova škamp i jastog. Višegodišnje neracionalno upravljanje ovim dijelom morskih bogatstava kao i nepostojanje kontrole i nadzora u međunarodnim vodama koje su pod velikim ribolovnim pritiskom susjedne Italije, ali i niza trećih zemalja, dugoročno ne osigurava održiv ulov.

Uz neprimjereno gospodarenje i kontrolu izlova, neorganiziranost sektora, slaba tehnička opremljenost brodova, te nedostatak minimalne infrastrukture na kopnu godinama su umanjivali konkurentsku sposobnost ovog dijela ribolova u odnosu na talijansku stranu. Ilegalno ribarenje, sivo tržište ribom, nedostatak organiziranih kanala sakupljanja, distribuiranja i aukcijske prodaje ostavili su traga, te su potrebne konkretne mjere oporavka.

Pelagički ribolov

U ovom ribolovu je zastupljena krupna i sitna plava riba od kojih je ova posljednja naš brzoobnovljivi i gotovo neiscrpnri resurs. Ribolov sitne plave ribe je izuzetno važan kao ekonomska vrijednost, ali i kao socijalna kategorija koja omogućava uposlenost.

Procjenjena biomasa sitne plave ribe u Jadranu, u zadnjih deset godina se kretala između 500.000 i 770.000 t. Srdela je u tom vremenu predstavljala dominantni udio s 430.000 do 470.000 t biomase, dok je inćun oscilirao od 70.000 do 300.000 tona (FAO-AdraMed, 2002).

S druge strane, potrebno je naglasiti da ulov sitne plave ribe u posljednjim godinama nije nikada prelazio 10 do 15% procjenjene biomase, te po svemu sudeći ima marginalan učinak na stanje prirodnih biozaliha. Njihove oscilacije se pripisuju prije svega prirodnim fenomenima, a manje antropogenim utjecajima. Trenutni ukupni ulov srdele na obje strane je jedva 30.000, a inćuna 22.000 tona. Ulov tuna kao najvažnijeg predstavnika krupne plave ribe je reguliran i ograničen Međunarodnom kvotom, a ona je za R. Hrvatsku trenutno 900 tona s tendencijom povećanja tijekom nastupajućeg četverogodišnjeg razdoblja do 970 tona.

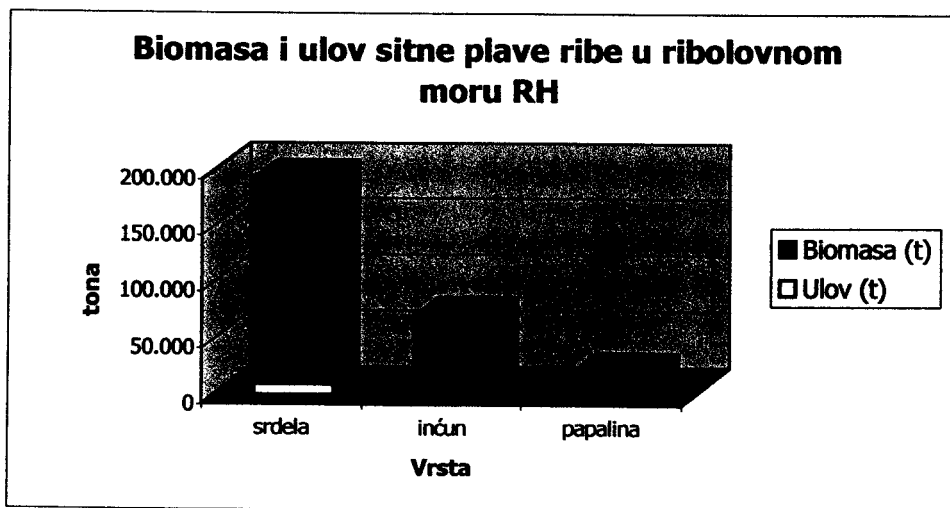
Što se same Republike Hrvatske tiče, godišnji je ulov sitne plave ribe između 14.000 i 16.000 tona s dominantnom zastupljenošću srdele. Analizom rezultata monitoringa u našem ribolovnom moru nameću se sljedeći zaključci:

1. Neoprostivo niska razina eksploatacije sitne plave ribe u ribolovnom moru RH koja je tek na razini od 5% procijenjenih zaliha;
2. Primjetan je povećani interes za ulov inćuna (izvoz u Italiju) ali i ovaj tek jedva prelazi 5% u odnosu na procijenjenu biomasu;
3. Ribolovni napor je koncentriran na unutrašnje ribolovno more, tako da u kanalima sjevernog Jadrana iznosi 10.3%, a u kanalima srednjeg Jadrana 8.3% od procijenjene biomase;
4. Ribarenje u otvorenom ribolovnom moru je izuzetno niskog intenziteta sa samo 0.9% od procijenjene biomase.

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

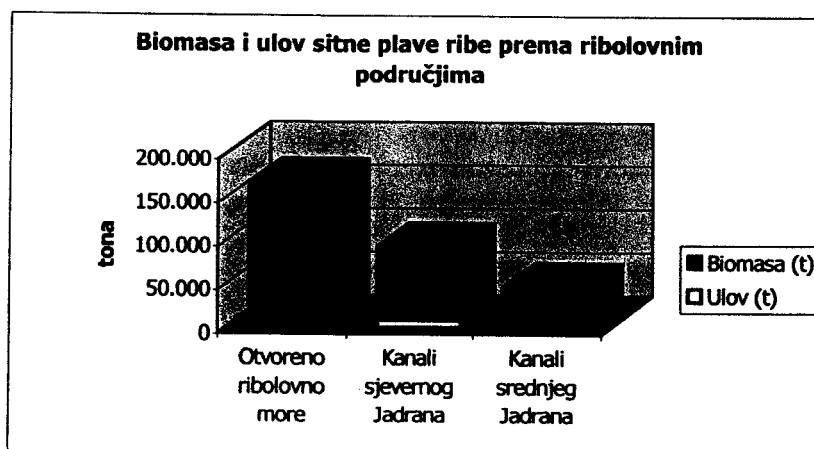
Biomasa i ulov sitne plave ribe u ribolovnom moru RH u 2002.

Vrste	Biomasa (t)	Ulov (t)	Ulov kao % biomase
Srdela	183.000	9.950	5,43
Inćun	67.000	3530	5,26
Papalina	21.000	92	0,43

Biomasa i ulov sitne plave ribe prema ribolovnim područjima u 2002.

Ribolovno područje	Biomasa (t)	Ulov (t)	Ulov kao % biomase
<i>Otvoreno ribolovno more</i>	164.000	1.487	0,90
<i>Kanali sjevernog Jadrana</i>	83.000	8.585	10,34
<i>Kanali srednjeg Jadrana</i>	42.000	3.500	8,33

1.4. Akvakultura

Glavni proizvodi akvakulture u Hrvatskoj jesu lubin, komarča i tunj u morskom uzgoju te šaran i pastrva u slatkovodnom uzgoju. Ovome se pridodaje i tradicionalna proizvodnja školjkaša, prvenstveno dagnji i kamenica. Ukupna godišnja proizvodnja u akvakulturi iznosi oko 15.000 tona, od čega 63% u marikulturi. Potencijali školjkarstva nisu niti približno iskorišteni, te ono sudjeluje u ukupnoj akvakulturnoj proizvodnji s manje od 20%, u usporedbi s Europskom zajednicom gdje školjkarstvo participira s preko 60% u ukupnoj akvakulturnoj proizvodnji.

Marikultura. Republika Hrvatska koristi tek dio raspoloživih potencijala u proizvodnji morske ribe i drugih organizama. Zahtjevi domaćeg i izvoznog tržišta, osobito turizma su sve veći, što je gotovo siguran zalog za intenzifikaciju ovoga podprograma proizvodnje hrane iz mora.

Premda je prije dvadesetak godina Hrvatska među prvima u Sredozemlju inicirala intenzivni kavezni uzgoj morske ribe kao i kontrolirani mrijest industrijskih razmjera, ovaj koncept proizvodnje ribe iz mora i višegodišnje naše istraživačke, razvojne i prirodne potencijale nismo iskoristili.

U istom razdoblju, koristeći i naš fond znanja i iskustava, silni uzmah marikulture ostvarile su Italija i Španjolska a osobito Grčka i Turska s proizvodnjom ribe koja se kreće između 80.000 i 100.000 t godišnje u odnosu na našu proizvodnju koja godinama stagnira i kreće oko 3.000 t bijele ribe. Školjkarstvo je bilo na putu potpunog odumiranja i tek odnedavno, uz podršku resornog ministarstva kroz programe poticanja proizvodnje započinje oporavak. Njegov istinski razvoj se očekuje po skorom okončanju postupka koji prethodi dobivanju dozvole za izvoz na tržište EZ, odnosno zadovoljenja strogih ekoloških i higijensko-sanitarnih standarda kojima zemlje izvoznice moraju prethodno udovoljavati. Tijekom posljednjih šest godina sve se više intenzivira uzgoj tuna u kavezima. Pilot program je iniciran 1996. kada je na japansko tržište izvezeno 39 tona tune, da bi 1997. godinu završili s izvozom od 507 tona, a već 2001. godine proizvodnja je bila 3.000, odnosno 2002. gotovo 4.000 tona u cijelosti izvezene tune. Trenutno se u RH proizvodnja odvija u šest poduzeća i na devet lokacija. Granice razvoja su limitirane nacionalnom izlovnom kvotom koju je RH obvezna poštivati kao punopravna članica Međunarodne komisije za zaštitu tuna (ICCAT). Usvajanjem i unapređenjem tehnologije uzgoja tuna RH uspijeva uzgojem povećati izlovljenu biomasu (900 tona) za više od četiri puta.

Slatkovodno ribnjačarstvo. Tijekom 2002. u Republici Hrvatskoj uzgojeno je 5.501 tona slatkovodne ribe što je smanjenje od 7% u odnosu na prethodnu godinu. Značajan pad proizvodnje je u šaranskim ribnjacima dok je u isto vrijeme proizvodnja pastrve porasla u odnosu na prethodne godine.

Uzgajivači slatkovodne ribe zbog nemogućnosti ulaganja većih novčanih sredstava u ispitivanje tržišta nastavljaju prodaju ribe s klasičnim asortimanom u proizvodnim objektima što se odražava lošom ponuđenom strukturom ribe na tržištu, kao i sezonskom ponudom u kojoj od svibnja do rujna nema dovoljno slatkovodne ribe (šarana) na tržištu.

Tržište za uzgojene slatkovodne ribe na šaranskim i pastrvskim ribnjacima mijenjalo je svoju strukturu. Do 1990. godine izvoz je postupno opadao, a povećana je prodaja ribe na domaćem tržištu. Tako je izvoz 1989. godine iznosio samo oko 20 % ukupne godišnje proizvodnje ribe u odnosu na prethodno razdoblje kada je izvoz

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

iznosio i preko 50 % proizvodnje. Budući da tržišтво u ustroju ribnjačarskih poduzeća nije dovoljno zastupljeno, najveći dio ribe prodaje se kupcima direktno s ribnjaka. Za očekivati je da će se uzgajivači, zbog potreba tržišta, neizbježno prilagođavati kontinuiranom praćenju zbivanja na njemu te biti konkurentniji u pogledu kontinuiteta ponude, asortimana, količine, kvalitete i cijene ribe. Današnja proizvodna orijentacija uzgajivača, u tržišnom načinu gospodarenja, mora u budućnosti ustupiti mjesta tržištvеноj orijentaciji.

Sukladno narečenom stanice za prodaju slatkovodne ribe u Republici Hrvatskoj su slijedeći proizvodni objekti koji su upisani u Upisnik o izdanim povlasticama za akvakulturu u Upravi ribarstva: Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, Uprava šuma Podružnica Zagreb, R.J. Ribnjačarstvo Lipovljani; "IHOR PARK" d.d. Crna Mlaka; IPK Ribnjačarstvo Donji Miholjac d.o.o.; "Osilovac" d.o.o.; "Podravina - Hrust" d.d.; Poljoprivredno poduzeće Orahovica d.d. RJ Ribnjačarstvo Grudnjak; Riba d.d. Garešnica; Ribarski centar d.o.o. Draganići, Ribnjaci Rasinja d.o.o.; "Ribnjačarstvo Dubrava" d.o.o., "Ribnjačarstvo Končanica" d.d.; "Ribnjačarstvo Poljana" d.d. Ribnjak 1905 d.d. Našice, Ribnjak 1961 d.o.o. Sišćani; Stari ribnjak d.o.o. Oriovac; Biserna mladica, "Finvest corp" d.d. - Ribogojilište Mandli; HEP Proizvodnja d.o.o., PP HE "Zapad", HE "Gojak", Ribogojilište "Vitunj" Vitunj; "Leko" d.o.o.- Ribnjak "Gacka" Sinac; Obrt "Karlo" Bregana; Obrt "Mario"; Ribarstvo d.d. Donji Srb; Ribnjaci Vrabac; Ribogojilište "Belski dol"; Ritterman d.o.o.; V.I.R.I.B.U.S. d.o.o.- Ribnjak "Krčić"; V.I.R.I.B.U.S. d.o.o.- Gračanski ribnjak.

1.5. Promet

Morski ribolov, jednako kao i uzgoj, se odvija na razmjerno širokom prostoru, te je stalna potreba svladavanja velikih udaljenosti od mjesta ulova i uzgoja do potrošača. Osim toga, ribolov je karakteriziran velikim brojem vrsta, ribolovnih alata i usitnjenih ribolovnih jedinica, malim ulovom po jedinici ribolovnog napora, zastarjelom ribolovnom flotom, nedostatkom pristaništa i infrastrukture na kopnu što sve zajedno otežava dopremanje proizvoda na odredišta u svježem stanju. Stoga se može konstatirati da je unapređenje metoda prihvata, skladištenja i prometa ribom ključni čimbenik u povećanju neoprostivo niske potrošnje ribe po glavi stanovnika. Poseban je problem potrošnja ribe u svježem stanju što je i inače svjetski trend, osobito u segmentu plave ribe. Ilustracije radi, kod nas se preko 75% sitne plave ribe prerađuje, dok je prema statistikama u svijetu taj udio samo 14%.

U uvozu i izvozu oko 40.000 t uglavnom poleđene i duboko smrznute ribe, rakova i školjkaša sudjeluje preko 200 poslovnih subjekata, ne računajući pritom promet na malo (trgovine i ribarnice). Također postoji oko 50 registriranih objekata za otkup i uskladištenje. Međutim, značajan dio ulova u maloprodaji je neregistriran ili djelomično registriran.

Premda su u novije vrijeme na ovom području učinjeni određeni pomaci kojima doprinose i novoosnovane ribarske zadruge, ipak je potrebno zaključiti da je ukupni promet ribom i ostalim ulovom, kao i proizvodima od ribe i ostale lovine, loše organiziran, riba nije dovoljno prisutna na tržištu, te je posljedično tome i njena potrošnja niska.

1.6. Državne potpore ribarstvu

Uzgajivači slatkovodne ribe (oko 45), kao i uzgajivači morske ribe i školjaka (njih ukupno 120), koji imaju povlasticu i registrirani su za obavljanje uzgoja stječu pravo na novčanu potporu.

Pravo na poticaj za ulov male plave ribe također imaju i sve fizičke i pravne osobe koje posjeduju povlasticu za obavljanje gospodarskog ribolova na moru i koji su upisani u Registar o izdanim povlasticama za obavljanje gospodarskog ribolova na moru. Registre o izdanim povlasticama vode Područne jedinice Ministarstva u Puli, Rijeci, Senju, Zadru, Šibeniku, Splitu i Dubrovniku. Trenutno je u Registru upisano 500 ribara koji imaju alate za ulov male plave ribe, međutim, pretpostavljamo da svih 500 ribara neće uloviti minimalne količine kojima stječu pravo na isplatu novčanih poticaja.

Pravo na poticaj za proizvodnju ribljih proizvoda od domaćeg ulova male plave ribe i od domaćeg uzgoja slatkovodne ribe imaju fizičke i pravne osobe koje posjeduju rješenje o udovoljavanju propisanim veterinarsko – sanitarnim uvjetima i registracijski list i čiji objekti su upisani u «Upisnik odobrenih objekata» koji vodi Uprava veterinarstva u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva.

2. TRENUTNO STANJE RIBARSKE LOGISTIKE I INFRASTRUKTURE

Disperzija ribolovnih i uzgojnih aktivnosti na širokom prostoru i s bitnim razlikama u intenzitetu tijekom godine i po pojedinim ribolovnim područjima, te slaba prometna povezanost usitnjenih ribolovnih centara nameće potrebu osmišljenog i sustavnog pristupa godinama nerješivanih problema ribarskog sektora. Ovdje izdvajamo slijedeće probleme:

(1) Nesiguran vez

- Mjesta za vez ribarica tijekom ljetnih mjeseci u pravilu nema niti u jednoj luci; stanje je podjednako alarmantno na otocima kao i na obali uslijed najezde nautičara koji zauzmu sva raspoloživa privezišta;
- Uslijed loše ili nikakve logističke podrške ribaricama koje su sposobne i voljne ribariti u vanjskom ribolovnom moru i međunarodnim vodama, ribolovni napor se gomila u unutrašnjem ribolovnom moru što rezultira prelovom i ugrožavanjem prirodnog obnavljanja nekolicine gospodarski najznačajnijih vrsta riba i drugih morskih organizama;

(2) Neorganizirani otkup ribe

- Promet ribom je nerazvijen i uglavnom se odvija na način da ribari sami utružuju svoj ulov izlažući se tako velikim troškovima prijevoza ribe od udaljenih ribolovnih područja do kopnenih destinacija gdje prodaju ulov, čija kakvoća biva ugrožena neprimjerenim uvjetima transporta i skladištenja. Drugi vid prodaje je preko preprodavača što u konačnici rezultira visokom cijenom ribe za potrošača a premalom za ribara;
- Osim registriranih gospodarskih subjekata, u preprodaji ribe sudjeluje znatan dio onih koji čine sivi segment ove gospodarske grane, stvarajući tako nakaradnu situaciju koja onemogućava spoznaju o stanju gospodarske osnove,

lišava nas egzaktnih statističkih pokazatelja i konačno, izvan sustava kontrole predstavlja izravni gubitak za državni proračun.

(3) Neorganizirana opskrba brodova (pogonsko gorivo, potrošni materijal za ribolov, hrana), servisne radionice – istezališta i remont

- Privatizacijski procesi u ovom sektoru su rezultirali rasprodajom i atomiziranjem ribolovne flote koja je dospjela u ruke privatnicima bez poduzetničkog umijeća i iskustva, listom bez kapitala i s velikom željom da u što kraćem vremenu ostvari profit; preusmjeravanje s pelagičkog na koćarski ribolov je bila samo jedna od nakaradnih i ničim i od nikog kontroliranih aktivnosti.
- Niz malih remontnih pogona koji su djelovali u okviru velikih ribolovnih i riboprerađivačkih tvrtki je izgubio smisao i postupno su ugašeni.

(4) Nedostatni skladišni i rashladni kapaciteti

- Neprimjereni postupci nakon izlova, rukovanje, obrada i distribucija u današnjim okolnostima ne garantiraju očuvanje prehrambene vrijednosti, kvalitete i ispravnosti proizvoda mora, a posebno ne omogućavaju ugrađivanje dodatne vrijednosti ovim vrijednim i tržišno cijenjenim proizvodima;
- Prateći skladišni i rashladni kapaciteti kronično nedostaju podjednako ribarstvu kao i marikulturi;
- Danas dostupna prihvatna infrastruktura na obali (pristaništa, skladišta, rashladne komore) jesu u većini slučajeva tek zapušteni ostaci nekadašnjih tvorničkih kapaciteta za prerađu sitne plave ribe u konzerve;
- Prvi izvozni poslovi sa svježom morskom ribom obavljani su manje kroz komercijalne lance postojeće riblje industrije a više kroz improvizirane sabirne i distributivne kanale pojedinih poduzetnika.

(5) Nedostatak ostalih uslužnih djelatnosti i institucija

- Carinske ispostave, pomorske i lučke ispostave, veterinarsko-zdravstvena kontrola i nadzor i bankovni servis su nužne i nedostajuće pretpostavke za legalan i opće prihvatljiv promet ribom kakvoga prakticiraju europske ribarske nacije.

2.1. Mjesto i uloga države

2.1.1. Kodeks odgovornog ribarstva

Ribarstvo i marikultura predstavljaju važan izvor hrane, zaposlenja, rekreacije, trgovine i gospodarskog blagostanja sadašnjim i budućim generacijama ljudi širom svijeta, osobito u obalnim državama, te stoga zaslužuje posebnu skrb i odgovoran odnos kako korisnika ovih obnovljivih resursa jednako tako i odgovorne državne administracije. KODEKS ODGOVORNOG RIBARSTVA (*FAO Technical Guidelines, no.3, 1996*) kroz institucionalne okvire na poseban način određuje načela i međunarodne standarde ponašanja obalnih država za odgovorno djelovanje u pogledu osiguranja, efikasnog očuvanja, gospodarenja i unapređenja obnovljivih bioloških bogatstava mora s dužnim poštivanjem prirodnog ekosustava i bioraznolikosti. Kodeks

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

vodi računa o biološkim specifičnostima svakog pojedinog ekosustava, njihovog bližeg i daljeg okoliša, interesima potrošača i drugih korisnika. Države i svi korisnici se podstiču da poštuju Kodeks i da djelatno doprinose njegovom oživotvorenju.

U dodatku na bitna obilježja nacionalnog morskog ribarstva potrebno je istaknuti ona koja su suprotna Kodeksu Odgovornog ribolova, a zahtijevaju izravnu involviranost države.

Potrebno je pritom prepoznati neoprostivo nisku razinu potrošnje ribe u RH; 8 kg/glavi stanovnika u odnosu na svjetski prosjek od 16 kg, Italiju od 23 kg ili Španjolsku 39 kg/glavi stanovnika.

Države trebaju podsticati uporabu ribe za ljudsku potrošnju kad god je to moguće. (članak 11.1.9 Kodeksa)

Zbog neprimjerenih poslije-izlovnih postupaka nepothlađena i neprimjereno skladištena riba gubi na kvaliteti, te trenutna praksa rukovanja i skladištenja ribe predstavlja i izravnu opasnost po zdravlje potrošača. Nerijetko se događa da su, uslijed kompliciranog transfera, neprikladnih tehnologija, postupaka skladištenja, prometa i prerade osobito plave ribe, smanjene mogućnosti diversifikacije proizvodnih programa koji se u pravilu usmjeravaju prema termičkoj obradi i konzerviranju. Doprinos raznolikosti ponude i usvajanje drugih programa (filetiranje, mariniranje i dr.) zahtjeva nepokvarenu, kvalitetnu i svježiu sirovinu.

Države trebaju usvojiti odgovarajuće mjere da bi osigurale pravo potrošača na sigurnu, zdravu i nepokvarenu ribu i riblje proizvode. (članak 11.1.1. Kodeksa)

Jednako tako, vlada neodrživo stanje u trgovini ribom i drugim morskim organizmima, bez pristaništa i organizirane veleprodaje, prevladava usitnjenost maloprodaje, riba do kupca prolazi niz preprodavača tako da je u konačnici podjednako skupa – pri uvozu i izvozu, a ribar od toga ima samo malo koristi. S druge strane je već gotovo standardna praksa da se u drugim državama prodaja na veliko morske ribe odvija putem javne dražbe (aukcijska prodaja).

Države trebaju ujednačiti standarde koji se odnose na trgovinu ribom i ribljim proizvodima u skladu s relevantnim i međunarodno priznatim načelima. (čl. 11.3.6. Kodeksa).

Ribarski sektor, podjednako ulov i uzgoj, je često u potrazi za minimumom infrastrukturne i logističke podrške, te ulazi u konfliktne odnose s ostalim korisnicima obalne infrastrukture i logistike. Mišljenja smo da ribarstvo treba participirati u korištenju dijelova kopna i pomorskog dobra sa svim pravima i obvezama koja imaju i ostali korisnici. Ribari i uzgajivači su obično oni koji prvi prepoznaju ekološke promjene u okolišu kao posljedicu onečišćenja, te je njihov primarni interes “održivo ribarstvo u čistom i zdravom okolišu”. S obzirom na značenje obalnog područja za ribarski sektor, od velike je važnosti da se uvažavaju njegove potrebe kroz programe integralnog planiranja prostorom gdje mogu izraziti svoje interese i potrebe za lučkim i pristanišnim kapacitetima.

U pogledu višenamjenskog korištenja obalnih područja, države trebaju osigurati da predstavnici ribarskog sektora i ribarskih zajednica budu konzultirani u procesu donošenja odluka i drugim aktivnostima koje se odnose na planove gospodarenja i razvoja obalnog područja. (Članak 10.1.2 Kodeksa)

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1.2. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU utvrđene su carinske povlastice u međusobnoj trgovini. U dijelu koji se odnosi na trgovinu ribom obostrano su ukinute carine za gotovo sve vrste svježe, smrznute i prerađene ribe osim za određeni broj izuzetaka, odnosno: lubin, oradu, pastrvu te šarana i svu konzerviranu ribu.

S druge strane, u ribarstvu se u trgovinskim sporazumima u pravilu dogovara potpuno ukidanje carina bez količinskih ograničenja za sve vrste ribe i proizvoda od ribe te takve odredbe imamo primjerice sa većinom zemalja CEFTA-e.

Zadržavanje postojećih trgovinskih povlastica dogovorenih s EU nakon pristupa novih članica znači da će se pri izvozu u te zemlje primjenjivati viša carina nego što je to sada slučaj.

S obzirom na veliki interes gospodarstvenika za izvoz riba i ribljih preradevina na tržište proširene Europske unije potrebno je razmotriti mogućnost pokretanja inicijative za izmijene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju na način da se Hrvatskoj omogući bescarinski izvoz bez količinskih ograničenja svih vrsta riba i ribljih preradevina.

2.2. Turizam i ribarstvo

Zainteresiranost turizma za razvoj onih djelatnosti koje mogu obogatiti turističku ponudu ili mu poslužiti kao značajan dopunski sadržaj je prirodna. U situaciji kad je lišen vlastitih resursa, turizam je u potrebi dio istih potražiti u drugim sektorima.

Ribarstvo objektivno može doprinijeti trajnom obogaćivanju turističke ponude, posebno gastronomske, kroz promociju "mediteranske kuhinje kakva je nekada bila". Riba kao i drugi akvatički organizmi predstavljaju nadasve zdravu i kvalitetnu hranu. Ribarstvo i akvakultura sa svojim proizvodnim destinacijama nude turizmu funkcionalni prostor posebne i višeznačne namjene. Turističkim ribolovom se npr. nudi upoznavanje turista s tradicionalnim alatima lova i specifičnostima jadranske ihtiofaune, dok akvakultura nudi uvid u različita biotehnoška rješenja kaveznog i ribnjičarskog uzgoja ribe, odnosno školjkaša na svojevrsnim visećim napravama (pergolarima). Tu je i mogućnost fotosafarija pod morem gdje se dodatnom hranom i skloništem privučeni morski organizmi okupljaju u guste populacije. Nudi se mogućnost natjecanja u udičarskom i podvodnom ribolovu. Potpuno je izvjesno da bi učestalije posjete i otvaranje uzgajališta ekoturizmu i dokoličarskoj edukaciji rezultiralo i unapređenjem ekološke svijesti o potrebi zaštite prirodnih staništa.

Također, treba uzeti u obzir da su materijalna ulaganja u aktivnosti obilazaka turističkih atrakcija znatno manja, a višestruko profitabilnija od ulaganja u sadržaje zabave i rekreacije u stacionarnim turističkim objektima. Lokalno se na ovaj način valorizira cjelokupna turistička osnova područja u koju spadaju i objekti ribarstva (luke, tržnice ribom, uzgajališta i dr.) u dodatku na druge atraktivne sadržaje. Konačno, ovo je pristup integralnom sagledavanju hrvatskog gospodarstva koji zahtjeva temeljiti zaokret u promišljanju i djelovanju, a u cilju višenamjenskog racionalnog i održivog korištenja i ispravnog vrednovanja svih raspoloživih potencijala.

Nema dvojbe da će turizam imati sve veće značenje u projekcijama gospodarskog razvitka Republike Hrvatske. S aspekta razvojnih potreba ribarstva,

turizam možemo percipirati kao veliko i nezamjenjivo tržište i kao takvo je bitan čimbenik u poticanju i razvitku svakog primarnog sektora proizvodnje hrane.

Liberalizacijom će pritisak na naše tržište sve više rasti, te je u tom smislu potrebno pronalaziti takve mehanizme koji će omogućiti da se uvozne komponente smanjuju u korist plasmana domaćih proizvoda. Ovdje je mjesto i uloga turizma, prije svega kao velikog apsorpcijskog tržišta nemjerljiva, te će ono dugoročno imati sve veću ulogu u poticanju programa proizvodnje kvalitetne hrane iz mora.

2.3. Otoci – sudbina i opstojnost

Republika Hrvatska ima naglašenu potrebu da skrbi o otocima te samim tim i o razvoju ribarstva na otocima čije zajednice umnogome duguju svoju opstojnost ribarstvu. Nema sumnje, turizam je otocima potreban i predstavlja jednu od glavnih odrednica u budućnosti, ali sigurnost i sudbina otočkih zajednica, pa i turizma je vezana za proizvodnju hrane iz mora.

Opće nazadovanje otoka kao konstanta koja se registrira u zadnjih 50 godina, pa i dulje, se može spriječiti samo i jedino programima koji se temelje na racionalnom korištenju lokalnih prirodnih potencijala i lokalnom ljudskom iskustvu stjecanom kroz stoljetnu tradiciju vezanu na more i suživot s morem. Iz toga proizlazi i nesporna činjenica da se daljnji razvoj otoka mora sagledavati kroz prizmu odgovornog i održivog korištenja morskih resursa.

U tom pravcu su i posebne potrebe otočnih zajednica za unapređenjem ove djelatnosti, jednako tako i za usvajanjem novih načina povećanja proizvodnje hrane iz mora kroz programe kontroliranog uzgoja ribe i drugih morskih organizama (marikultura).

Tradicija ribarenja, a u novije vrijeme i kontroliranog uzgoja koji se danas s preko 80% udjela odvija na otocima, ukazuje na mogući model oživljavanja otočnog gospodarstva u dodatku na turizam i mediteransku poljoprivredu. Osiguranje prihvata ribarica na kopnu te instaliranje sabirnih i distributivnih kanala primjerenih prometovanju ribom omogućilo bi lokalnim ribaricama, ali i ribaricama koje dolaze iz vanjskog ribolovnog mora, iskrcaj.

Svoje interese u ostvarivanju prije navedenog trebamo gledati i kroz razvoj ribolovne infrastrukture za budućnost Republike Hrvatske u integriranoj Europi i uopće na Mediteranu. Organiziranjem veletržnica i logističke podrške ribarstvu na kopnu, a posebno na otocima, imajući pri tome u vidu skraćenje vremena transporta izgradnjom autocesta i modernizacijom glavnih željezničkih pravaca, otvara se vrlo vjerojatno mogućnost dovoljne konkurentnosti da dio ribolovne flote pod stranim zastavama počeo koristiti naše kapacitete za svoje potrebe, prvenstveno radi brzine manipulacije s ribom i smanjivanja troškova ribolova. Samim povećanjem prometa, pristajanje većeg broja ribarskih brodova vjerojatno bi dovelo i do većeg zanimanja ulagača u prateće sadržaje koji se tiču servisiranja i održavanja brodova.

3. ORGANIZIRANA PRODAJA RIBE – VELETRŽNICE

Organizirana tržišta ribom su razmatrana i usuglašena sa strukovnim udrugama iz ribarstva. Definirana su posebna mjesta na kojima se po prethodno utvrđenim uzancama i pravilima struke redovito prometuje ribom i drugim morskim organizmima. U ovom prijedlogu su to: **mjesta** za prikupljanje i prodaju ribe, **stanice** za prodaju na veliko i **veletržnice** s uređenim aukcijskim sadržajima.

Navedene lokacije duž Jadranske obale predložene su temeljem podataka o broju izdanih povlastica, snazi ribolovne flote te očekivanoj količini ribe iz ulova i uzgoja.

3.1. Mjesta za prikupljanje i prodaju ribe

Mjesta za prodaju ribe na veliko jesu posebno određeni prostori u naseljima, lukama/pristaništima na kojima ribari i/ili uzgajivači (obrtnici ili pravne osobe) prodaju ribu za daljnju gospodarsku uporabu. Ona su pod veterinarsko-zdravstvenim nadzorom na kojima ribar u luci/pristaništu izravno prodaje ribu. Mjesta za ovakvu prodaju utvrđuju jedinice lokalne samouprave u skladu s tradicijom i običajima mjesta. Prodaja se obavlja neposrednom pogodbom uz obvezatno izdavanje računa i svjedodžbe o zdravstvenoj ispravnosti. Ova mjesta nisu izvozni objekti te se mogu koristiti i za maloprodaju ako ispunjavaju za to propisane uvjete.

3.2. Stanice za prodaju ribe na veliko

Stanice za prodaju ribe na veliko jesu posebno uređeni objekti u kojima se obavlja organizirana prodaja ribom neposrednom pogodbom. Ovo je svojevrsni sabirni i prihvatni centar prijeko potreban zbog specifičnosti našega ribarstva, usitnjenog i razbacanog na velikom, loše povezanom prostoru. Stanice osnivaju i njima upravljaju ribarske zadruge, uzgajivači ribe, te druge pravne i fizičke osobe organizirane kao trgovačko društvo ili obrt u mjestima u kojima za takvu aktivnost postoje preduvjeti i interes.

Stanica treba biti opremljena propisanim sadržajima i može biti registrirana kao izvozni objekt. Uz svjedodžbu o zdravstvenoj ispravnosti izdaje se račun kupcu kao obvezatni dokument koji prati daljnju gospodarsku uporabu kupljene ribe. Kopiju računa dobiva i ribar koji je prodao ribu kako bi mogao naplatiti državni poticaj. U izdvojenom dijelu stanice, vlasnik, zakupac ili koncesionar stanice može obavljati preradu, pakiranje, poleđivanje ili smržavanje ribe, ako za to postoje tehnički uvjeti. Prema našoj procjeni duž naše obale postoje potrebe za oko 20 stanica: Rovinj, Poreč, Rabac, Jablanac, Rab, Krk, Mali Lošinj, Novalja (o. Pag), Šimuni, (o. Pag), Novigrad, Kali (o. Ugljan), Biograd, Tkon (o. Pašman), Sali (o. Dugi Otok), Ist, Murter, Jezera (o. Murter), Trogir, Milna (o. Brač), Sućuraj (o. Hvar), Vela Luka (o. Korčula), Podgora, Ploče, Slano, Dubrovnik, Lovište (Pelješac), otok Lastovo i otok Mljet.

3.3. Veletržnice

Veletržnice su veći centri u kojima se ribe prodaju putem javne dražbe (aukcijska prodaja) ili putem izravne pogodbe velikim potrošačima ili osobama s registriranom djelatnošću koji kupuju ribu u gospodarske svrhe.

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Veletržnice se osnivaju radi koncentracije ponude i potražnje ribe, te postizanja realne tržišne cijene, a time i povoljnije pozicije ribara i uzgajivača na tržištu.

Organiziranom prodajom se podstiče slobodna tržišna utakmica u dotoku, skladištenju, čuvanju i prometu ribom, gdje cijena prati kvalitetu i odnos ponude i potražnje.

Prodajne opcije putem veletržnica su sljedeće:

Proizvodne veletržnice na kojima se sreću ribari koji prodaju ribu iz ulova i uzgoja sa trgovcima ribom;

Konzumne veletržnice podrazumijevaju kupoprodaju između samih trgovaca ribom, te trgovaca ribom i ostalih potrošača;

Mješovite veletržnice za ribu su svojevrsni spoj proizvodnih i konzumnih veletržnica.

Inicijativu za osnivanje veletržnica može dati općina, grad, županija, komora, organizacija ribara i veletrgovaca ribom. Njome upravlja osnivač ili trgovačko društvo kojemu je osnivač dao koncesiju za upravljanje.

Veletržnice se sastoje od prostora za dražbu, skladištenje i pripremu za distribuciju, te pomoćnih objekata (uprava, veterinarski ured, banka i dr.).

Smatramo da se duž naše obale može uspostaviti do 8 proizvodnih veletržnica s organiziranom prodajom ribe koje bi se snabdijevale preko stanica za prodaju na veliko. Uzimajući u obzir zatečeno stanje ribarske flote, tržište ribe i postojeću infrastrukturu u obzir bi mogle doći lokacije kako slijedi: Umag na zapadnoj obali Istre, Pula, Rijeka, Zadar, Tribunj, Split, Ploče i Komiža (o. Vis), računajući na mogućnost izravnog izvoza na ruti Komiža - Gargano (Italija).

Što se konzumnih veletržnica ribom tiče, smatamo da su Zagreb i Osijek jedini kandidati za uspostavljanje ovako organiziranog tržišta ribom.

4. PROVEDBA NACIONALNOG PROGRAMA

S obzirom na kompleksnost zadatka na nacionalnoj razini, program obuhvaća nekoliko podprograma kao što su: obnova i izgradnja ribolovne flote, osiguranje ribarskih luka i pristaništa s logističkom i infrastrukturnom podrškom, razvitak akvakulture, uspostava organiziranog sustava prometovanja i trgovanja ribom, obuka kadrova, te konačno pretpostavlja intenziviranje ribarske asocijativnosti i formiranje ribarskog zadrugarstva.

4.1. Izgradnja ribolovne flote

Cilj: Prebaciti ribolovni napor prema otvorenim vodama srednjeg Jadrana, osigurati daljnjih 25.000 tona ribe za potrebe riboprerađivačke industrije i uzgoja tuna.

S obzirom na nedovoljno korištene biozalihe sitne plave ribe u Jadranu kao i razmjerno velike tržišne potrebe, te imajući u vidu činjenicu da je politika EU krajnje restriktivna glede ulaganja u izgradnju novih i/ili zamjenu starih plovila novim, to se obnova nacionalne ribolovne flote nameće kao prioritetni zadatak prije dobivanja statusa kandidata za članstvo u EU.

Naprotiv, trenutni *acquis communautaire* (Reg EC 2369/2002 od 20. prosinca 2002.) predviđa financiranje za:

- povlačenje iz uporabe plovila, ali onih koja ne ribare u unutrašnjem ribolovnom moru;
- modernizaciju ribarskih plovila s ciljem povećanja sigurnosti plovidbe, unapređenja radnih uvjeta i higijensko sanitarnih standarda.

Poželjne ribolovne performanse plovila

S obzirom na posebnosti Jadranskog mora kao i potrebu zahvaćanja biozaliha srednjeg otvorenog Jadrana na kojemu se danas ribari plivaricama, potrebno je sukladno svjetskoj praksi pristupiti izgradnji višenamjenskog ribarskog broda. Takav brod bi bio opremljen na način da zadovoljava kriterije plivaričara za ulov sitne i krupne plave ribe i broda za rad lebdećom kočom. Brod bi bio dužine 28 do 32 m s motorom od 800 do 1000 KS opremljen vinčom za rad lebdećom kočom i opremom za lov plave ribe. Rentabilnost ovakvog broda s obzirom na današnje cijene inputa i tržišnu cijenu ribe (inćun, srdela) bi mogao osiguravati ulov od 800 tona godišnje. Brod treba biti konstruiran na način da kroz poluotvorenu krmu može uvlačiti kočicu dok bi mu platforma za plivaricu trebala biti prilagodljiva. Brod treba biti opremljen rashladnim prostorom, uređajem za proizvodnju leda i pothlađenog mora, te modernom elektronikom – sonarom, sonarom, radarom, VCF i satelitskom navigacijom. Autonomiju broda treba planirati za minimalno desetodnevni boravak i rad na moru. Cijena ovakvog plovila se kreće oko 1.5 milijuna eura.

Alternativno, sami brodovi plivaričari bi mogli biti nešto manji, od 25 do 28 m i snage motora od 600 do 800 KS čiju bi rentabilnost mogao zadovoljiti ulov od kojih 600 tona. Cijena ovih plovila bi se kretala oko 1 milijun eura.

Slijedom prednjih ribolovnih performansi planiranih 30 brodova bi udvostručilo sadašnji ulov, tj. osigurali dodatnih 20.000 do 25.000 tona ribe, odnosno ukupno oko 40.000 tona ribe. Adaptacijom i modernizacijom postojećih plovila moglo bi se računati na daljnjih 10.000 tona, što bi ukupno iznosilo 50.000 tona, odnosno cca 20%

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

procijenjenih biozaliha istočne obale Jadrana. Potrebno je istaknuti da bi ova količina ulova bila još uvijek dugoročno održiva i da bi znatnim dijelom zadovoljavala potrebe prerade, uzgoja tuna, konfekcioniranja za plasman u svježem i zaleđenom stanju na domaćem tržištu, kao i komadno smrzavanje za tržište Europe.

Provedbene mjere

Gradnja razmatranog obima i vrste broda u planiranom petogodišnjem razdoblju za potrebe domaćih ribarsko-prerađivačkih tvrtki, na domaćim navozima, po procjeni Ministarstva gospodarstva nije upitna. Postojeća domaća brodogradilišta raspolažu potrebnom tehnologijom, znanjem i iskustvom, bez obzira na njihov vlasnički i poslovni status.

Za nužnu uvoznu opremu (specijalizirana ribarska oprema i dr.), na raspolaganju imamo višegodišnje svjetski priznate partnere s kojim postoje dobri poslovni odnosi.

Poslovni odnosi s vodećim zemljama u prizvodnji opreme (Norveška i Nizozemska) su izvrsni. Za potrebe realizacije ovakvog projekta je također značajno nedavno ustrojeno mješovito Hrvatsko-Nizozemsko trgovačko društvo, pod imenom "Leda", koje, u biti, nastavlja tradiciju poslovanja domaćeg brodogradilišta Inkobrod s Korčule, i za koje se može očekivati da će koristiti prednosti i znanja zapadno-euroskog poslovanja.

Model financiranja: Budući se u pravilu cijela problematika gradnje ribarskih brodica godinama spoticala na osiguranju sredstava za financiranje gradnje i plasmana istih, poučeni nekim primjerima iz sličnih situacija predlažemo – modificirani Bare Boat Charter (BBC) model financiranja.

Osnovni principi ovoga modela jesu sljedeći:

- (1) Domaća ribarsko-prerađivačka tvrtka (naručitelj) ugovorila bi gradnju prethodno definiranog ribarskog plovila u domaćem brodogradilištu (graditelj) pod komercijalnim uvjetima u dogovorenim rokovima.
- (2) Za uvjete financiranja gradnje broda (obrotna sredstva brodogradilišta) predlaže se koristiti odnos 30% avansnog plaćanja što je sukladno uobičajenom tehnološkom postupku gradnje (ugovor, obrada čelika, polaganje kobilice, porinuće i primopredaja) i 70% na primopredaji;
- (3) Avansna sredstva osigurati iz avansne uplate naručitelja u vrijednosti od 10% i sredstava državne potpore Ministarstva poljoprivrede i šumarstva i Ministarstva gospodarstva, po 10% svako ministarstvo;
- (4) Preostalih 70% osigurao bi graditelj robnim i finacijskim kreditima uz državno jamstvo, uz povrat istih na primopredaji;
- (5) Kreditiranje plasmana ugovorio bi naručitelj s poslovnom bankom (ili putem HBOR-a) na 5 godina hipotekom na brod, ugovorom o isporuci ulova/preradi, hipotekom na brod ili uz državno jamstvo, ovisno o kreditnoj sposobnosti naručitelja, utvrđenoj studijom isplativosti, sve uz poček od godinu dana.

Cijena:

Obzirom na planirani broj od 30 ribarskih plovila, procjenjenu vrijednost i vrijeme trajanja programa, ukupna vrijednost investicije je 45 milijuna eura na rok od 5 godina. Po navedenom programu i modelu financiranja, Državni proračun bi, u navedenom razdoblju, bio opterećen s 10 milijuna eura nepovratnih sredstava i 31.5 milijuna eura izdatih jamstava (rizik procijeniti Studijom isplativosti).

Odgovorna institucija:

Vlada RH (odluke i zaključci u svezi provođenja modela), MG, MPŠ

4.2. Izgradnja ribarskih luka i pristaništa

Cilj: Sigurno privezište i osiguranje cjelovite logističke i infrastrukturne podrške ribarskom sektoru

Jedan od najvećih problema hrvatskog morskog ribarstva je nedostatak ribarskih luka i pristaništa. Problem je iskrcaj ribe, naročito u špici sezone ulova srdele i tijekom ljetnje turističke sezone. U isto je vrijeme gotovo nemoguće na Jadranu ishoditi koncesiju uz more za izgradnju ribarske luke i hladnjača, a već se radi o količinama od nekoliko desetaka tisuća tona koje je potrebno izmanipulirati godišnje za različite potrebe ribarske industrije.

S obzirom na stanje sektora u ovom segmentu bilo bi potrebno izgraditi barem 20 pristaništa s pratećim hladnjačama ili adaptirati postojeće raspoložive kapacitete duž obale.

Aktivnosti:

- Usklađivanje prostornih planova županija i općina
- Izrada projektne dokumentacije
- Alternativno, dijelove pristanišnih prostora i objekata MORH-a uz more staviti u funkciju ribarstva

Kriteriji:

Obrtnici, poduzeća koja se bave ribolovom, uzgojem, preradom i prodajom ribe temeljem natječaja nude programe kojima stječu mogućnost koncesioniranja ili kupnje predmetne infrastrukture. HZZ i MORH realiziraju model zapošljavanja osoba koje su MORH-ov višak.

Financijska sredstva:

Poduzetnički kapital, sredstva lokalne uprave udružena sa sredstvima resornih ministarstava uz mogućnost pristupa pozicijama predpristupnih strukturnih fondova EU nakon što RH postane kandidat za punopravno članstvo.

4.3. Održivi razvitak akvakulture

Cilj: U narednom 5-godišnjem razdoblju akvakultura mora dostići status stabilne industrije koja garantira dugoročno i sigurno zapošljavanje i ruralni razvoj, služeći ujedno kao alternativa ili nadomjestak tradicionalnom ribolovu, podjednako u smislu proizvodnje hrane kao i otvaranja novih radnih mjesta.

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Akvakulturna proizvodnja je tradicionalno usmjerena na uzgoj ciprinida (šaranske vrste) u toplovodnim ribnjacima i salmonida (pastrva) u hladnovodnim uzgojnim sustavima. Jednako je tako tradicionalan uzgoj školjkaša u moru, dok je uzgoj morske ribe razmjerno novija djelatnost koja je začeta u ranim 80-tim prošlog stoljeća (lubin i komarča), odnosno uzgoj tuna tek u posljednjih šest godina.

U cjelini uzevši Hrvatska nije ni približno do sada koristila neosporne prirodne potencijale za uzgoj ribe i drugih vodenih organizama. Stoga se ovim Programom planira ubrzati rast sektora akvakulture sa stopom povećanja od 10 do 15% godišnje što bi bilo ekvivalentno svjetskom trendu povećanja proizvodnje u akvakulturi u posljednjih deset godina. Prema strateškim projekcijama i raspoloživim potencijalima RH bi mogla ostvariti godišnju proizvodnju slatkovodne ribe od 12.000 tona, te se na taj način približiti prijeratnoj proizvodnji. Proizvodnja bijele morske ribe (lubin, komarča i druge vrste) je projicirana na 10.000 tona, dok je uzgoj tuna, s obzirom na limitiranu kvotu dostigao svoj objektivni maksimum s 4.000 tona godišnje proizvodnje. S obzirom na tradiciju, potencijale, te opću društvenu i ekonomsku korisnost, skori razvoj školjkarstva bi trebao osigurati 20.000 tona godišnje proizvodnje. Ovo se temelji na objektivnim domaćim tržišnim potrebama, plasmanu kroz turizam i rastućim zahtjevima europskog tržišta.

Aktivnosti:

(a) Povećanje fizičkog obima proizvodnje

- Posebna pozornost treba biti usmjerena na razvoj pod-sektora školjkaša čije je socio-ekonomsko značenje u pojedinim o ribarstvu ovisnim obalnim područjima nezamjenjivo;
- Uvođenje novih vrsta u akvakulturu, poticanje ekološki certificirane proizvodnje, te diversifikacija proizvoda od postojećih vrsta (filetiranje, dimljenje, mariniranje i dr.).

(b) Rješenje prostornih konflikata koji ograničavaju razvoj akvakulture na mnogim područjima

- Uključivanje budućih razvojnih planova akvakulture u Strategiju integralnog planiranja i upravljanja prostorom. Ovo znači za akvakulturu jednaka prava ali i obveze koje nameće suživot s ostalim korisnicima;
- Usvajanje tehnologija uzgoja koje će smanjiti konflikte, a unaprijediti usklađenost s drugim ljudskim aktivnostima, te ublažiti negativnu percepciju akvakulture uslijed onečišćenja okoliša. Ovo znači odabir tehnologija koje su manje zahtjevne za vodenim resursima, usmjeravanje uzgajališta prema manje vrijednim krajobrazima, favoriziranje pučinskih tehnologija kaveznog uzgoja morske ribe kao i usmjeravanje uzgoja školjkaša na plutajućim linijskim strukturama prema otvorenim morskim prostorima.

(c) Razvoj tržišta za proizvode akvakulture

- Promocija proizvoda marikulture praćena prepoznatljivim znakom kvalitete proizvoda je dugotrajan put pridobivanja povjerenja potrošača. Neki oblici proizvoda s ekološkim certifikatom sami po sebi su "kvalitet" i kao takovi zaslužuju prepoznavnje i posebni financijsku potporu za marketinšku kampanju;
- Transfer komercijalnih informacija kroz prethodno uspostavljene komunikacijske kanale, monitoring tržišta i informacijsku bazu podataka. Ovaj promotivni sustav ni na jedan način ne smije reducirati konkurentnost ili pogodovati monopoliziranju tržišta, odnosno dogovornom određivanju cijena od strane skupine proizvođača;
- Poticati partnerstvo proizvođača kao važnu marketinšku mjeru u cilju razvoja suradnje u proizvodnji kao i u cilju stabiliziranja tržišnih kretanja.

(d) Neformalna edukacija uzgajivača

- Za kreiranje pozitivne javne percepcije akvakulture trenutno je od osobitog značenja obuka i trajna izobrazba u dijelu ekološke i zootehničke problematike akvakulture. Ruralne, napose obalne i otočne zajednice su u potrebi informacija o mjestu i potencijalnoj ulozi akvakulture u razvoju lokalne ekonomije, jednako tako i njenom socijalnom značenju. Njena uloga u razvoju turizma kao dopunskog sadržaja treba biti korektno interpretirana.

(e) Unapređenje aktivne uloge države u razvoju sektora

- Problem kreditiranja operativnih troškova dugoročno rješavati kroz subvencioniranje osiguranja u akvakulturi koji postaje efikasan mehanizam upravljanja rizikom te prihvatljiva garancija za kreditne aranžmane s bankarskim ustanovama (vinkulacija police osiguranja);
- Zadržati postojeći sustav poticaja u akvakulturi;
- Investicijske troškove pratiti kroz program kapitalnih ulaganja u akvakulturu;
- Sukladno uobičajenoj praksi u zemljama EZ, urediti pitanje koncesija vodoprivrednih naknada, troškova nadzora i veterinarskih naknada;
- Vanjskotrgovinska zaštita u okvirima mogućnosti međunarodnih sporazuma;
- Osigurati financijske izvore za unapređenje istraživačkih prioriteta i tehnološkog razvoja (nove vrste, offshore tehnologije i ekološki aspekti akvakulture).

Rok: Kontinuirano kroz 5-godišnje razdoblje

Odgovorna ustanova: VRH, MPŠ, MZT, MZOPP, MPPV

Financijska sredstva: Postojeći sustav financiranja osnažen za financiranje razvojnih projekata akvakulture kroz MZT i predpristupne fondove EU.

4.4. Organizirani sustav prometovanja i trgovanja ribom

Cilj: Unaprijediti prosječnu kvalitetu ribe, povećati tržišnu vrijednost, smanjiti kalo i gubitke, uspostaviti djelotvoran nadzor i kontrolu prometovanja, unaprijediti evidenciju i statistiku ulova i uzgoja, te prevenirati sivu ekonomiju u ribarstvu.

Zbog zemljopisno uvjetovane situacije (udaljenost između područja proizvodnje i područja potrošnje kao i uvjeta transporta), te koncentriranosti proizvodnje i ribara, provedba sustava je fazna:

Faza 1. Uključivanje proizvoda iz Istre/Pula i Rijeka - te njihovo usmjeravanje prema veletržnici ribom u Zagrebu koja bi bila rađena u sklopu veletržnice voća i povrća.

Kroz ovu fazu bi se steklo iskustvo po pitanju povezivanja određenog proizvodnog područja s konzumnim centrima u unutrašnjosti, što bi ujedno bio i primjer za međusobno povezivanje proizvodnih područja, kao i prilika za stjecanje iskustva po pitanju svih relevantnih aspekata ovog sveobuhvatnog programa povećanja proizvodnje i potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj. Pritom je planiran pilot aukcijski centar za trgovanje ribom u Puli čiji je nositelj "Pulski centar za poduzetništvo".

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Faza 2. Paralelno s izgradnjom autoceste prema srednjem Jadranu, uspostavljao bi se sustav organiziranja trgovine ribom za ribolovno područje od Zadra, preko Šibenika, Splita i južnije prema Dubrovniku.

Faza 2.1. Dodatno, trebala bi se organizirati opskrba Osijeka morskom ribom preko Zagreba, kao i opskrba ovih potrošačkih centara slatkovodnom ribom iz ribnjaka.

Faza 2.2. Posebno bi se razmotrilo pitanje otoka Visa, gdje se predlaže izgradnja ribarske luke i u sklopu iste korištenje infrastrukturnih potencijala tvornice "Neptun" za organizirano prikupljanje i distribuiranje ribe, imajući u vidu uključivanje talijanskih komercijalnih interesa. Zbog specifičnosti lokacije i poodmaklih pripremnih radnji, daljnje bi se aktivnosti trebale provoditi zasebno.

Provođenje aktivnosti prema predloženoj ideji uključivalo bi potpuni lanac od proizvođača do potrošača, primjerice praćenje određenog proizvoda od trenutka proizvodnje, preko promocije, do krajnjeg potrošača. Planirane su aktivnosti s ciljem praćenja tržišnih tijekova i biomase, te edukacije relevantnih subjekata u marketingu svježe ribe. Zakonodavna regulativa će omogućiti suzbijanje sive ekonomije u ribarstvu kao i usklađivanje sa standardima EU. Polazeći od trenutnog i projiciranog ulova/proizvodnje svježe ribe izvršit će se procjene očekivane količine ribe, posebno u malim i većim iskrcajnim centrima, odnosno potencijalnim veletržnicama s kojih bi se riba plasirala u potrošačke centre, prema unutrašnjosti, te definirao broj, sadržaj i potrebna oprema za pojedine tipove veletržnica (proizvodne, konzumne, mješovite). Od ribarskih udruga i relevantnih sektora ribarskog gospodarstva se očekuje da budu aktivno uključeni u realizaciju programskih aktivnosti. Sudeći prema pozitivnom stavu nekih od aktivnih sudionika ribarstva u sektoru ribolova i uzgoja, s Okruglog stola, održanog 13. ožujka 2003. godine, na kojem je predstavljen Nacionalni program, za očekivati je ostvarenje produktivne suradnje.

Aktivnosti:

- Nacrt projekta razvoja tržišta ribom na potezu Istra/Pula-Rijeka-Zagreb/Osijek, te skicu proračuna, odnosno sredstva koja je potrebno uložiti za prikladan model iskrcajnih centara ili veletržnica;
- Izrada nacрта veletržnica, te neophodne infrastrukture za Zagreb i Osijek.

Rok: 2004. godina

- Izrada programa razvoja tržišta ribe za ostali dio Hrvatske (srednji i južni Jadran);
- Izrada sustava praćenja informacija vezanih uz tržište ribe, kao i učinkovitosti tržišta na razini Hrvatske.

Rok: 2005. godina

Promotivne akcije:

- Povećanje potrošnje proizvoda ribarstva u Hrvatskoj;
- Unapređenje prepoznatljivosti hrvatskih ribljih proizvoda u inozemstvu;
- Učvršćenje uloge hrvatskih proizvoda ribarstva na «mediteranskom» meniju Hrvata ili posjetitelja, poglavito turista;

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

- Usavršavanje i poduka osoblja zaposlenog u sustavu organiziranog tržišta ribe, osobito proizvođača, trgovaca i menadžera, predstavnika upravnih tijela, te inspektora;
- Definiranje tržišta, podrška upravljanju resursima i zaštiti okoliša, definiranje sustava monitoringa tržišnih tokova, te transparentnost transakcija.

Odgovorna ustanova: MPŠ

Rok: Kontinuirano tijekom 5-god. vremenskog perioda.

Zakonodavni okvir:

Potrebna je odluka o trgovini na veliko ribom i drugim vodenim organizmima temeljem čl. 10 i čl. 15 Zakona o trgovini (NN br. 11/96, 101/98 i 75/99). Prijedlog odluke priprema Ministarstvo gospodarstva, a Odluku donosi Vlada RH.

Financijska sredstva: Uz poduzetnički kapital, računa se na donacijska sredstva zainteresiranih međunarodnih financijskih institucija, kao i na mogućnost korištenja predpristupnih fondova EU.

4.5. Obrazovanje i ljudski potencijali u ribarstvu

Cilj: Osigurati formalno školovanje, osobito srednjeg tehničkog kadra profila ribarskih tehničara za operativno vođenje programa ribarstva – vođa ribolova, poslovođa ribouzgajališta, voditelj smjene u riboprerađi.

Učinkovitost i tržišna konkurentnost ribarskog sektora umnogome ovise o primjeni novih tehnologija u ribarskom gospodarstvu, a ovo opet nužno ovisi o naobrazbi i fleksibilnosti voditelja proizvodnje. Sustavno formalno školovanje srednjeg tehničkog kadra u ribarstvu trenutno ne postoji, pa je kritični čimbenik koji utječe na učinkovitost ribarskog programa nedostajući stručno osposobljeni ribarski tehničar. S druge strane je apsurdna činjenica da u isto vrijeme vlada hiperprodukcija inženjera ribarske tehnologije koji se redovno, već 12 godina educiraju na dodiplomskoj nastavi. Jednako tako postoje i poslijediplomski studiji iz područja ribarstva, kao i mogućnost postizanja najviših akademskih zvanja iz područja ribarske biologije i ribarskog gospodarstva. Imajući prednje u vidu potrebno je sustavno podupirati stručno osposobljavanje i usavršavanje ribara kao i primjenu novih znanja i tehnologija, te učinkovitim i racionalnim upravljanjem raspoloživim resursima postizati visoke proizvodne i ekološke standarde.

Aktivnosti - instrumenti za provedbu

- Osigurati sustavno stručno školovanje srednjeg tehničkog kadra u ribarstvu kroz formalnu edukaciju i praktičnu obuku;
- Financirati i sufinancirati stručno školovanje i prekvalifikaciju mladih ljudi koji su uključeni u sektor ribarstva ili pokreću vlastitu proizvodnju, posebice na područjima posebne državne skrbi i na otocima.

Ove aktivnosti bi se realizirale kroz postojeći sustav poljoprivrednih škola, ribarsko usmjerenje, a dijelom pohađanjem tečajeva s praktičnom obukom na objektima za uzgoj, promet, preradu i ulov, te kroz višetjedne studijske boravke u inozemstvu.

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Nadležnost: Lokalna uprava u suradnji s poljoprivrednim školama uz pomoć MPŠ, HZPSS, HGK i HOK.

Rok provedbe: Kontinuirano u petogodišnjem razdoblju

Financijska sredstva: Ministarstvo prosvjete i športa (sredstva planirati za 30 polaznika po godini).

4.6. Ribarsko zadrugarstvo

Cilj: Realizacija pojedinačnih interesa ribara kroz afirmaciju skupnih ciljeva; moć zajedništva i solidarnost članova osigurava stabilnu prodaju uz najvišu moguću cijenu proizvoda i najpovoljniju nabavu reprojekomponenti.

Ribarstvo Hrvatske se sastoji od velikog broja usitnjenih proizvodnih jedinica koje su "razasute" po izvanredno širokom prostoru. U uobičajenim okolnostima svaki pojedinac – ribar ili uzgajivač sam prodaje svoje proizvode, najčešće putem posrednika. Ribari su uvidjeli kako su privatna poduzeća i trgovci zaradili mnogo novca u ovom poslu, a da se njihov ekonomski položaj, jednako kao i položaj sektora nije nimalo popravio.

Što su ribarske zadruge? Zadruga su u pravilu trgovačka društva čiji su vlasnici ribari koji su članovi te zadruge.

Zašto ribarske zadruge? Umjesto da svaki pojedinac, ribar ili ribouzgajivač prodaje robu na tržištu ili da vrši nabavu, oni prodaju svoje proizvode zajedno i nabavljaju potrepštine zajedno postizujući tako najbolje uvjete prodaje i nabave. U ime većeg broja proizvođača putem zadruge oni zajednički određuju vrijednost robe, dijele profit, kupuju zajedno reprodukcijски materijal i druge potrebe i zajednički donose odluke. Oni stupaju u suradnju koja međusobno obvezuje. Članovi zadruge su oni koji kreiraju svoju vlastitu budućnost kroz aktivno sudjelovanje u donošenju demokratskih odluka. Skupina ribara koja se odluči na djelovanje kroz zadrugarstvo polazi od sljedećih pretpostavki: da je prednost za sve ako prodaju zajedno i da je svrha udruživanja da se postigne što veća cijena za ribarske proizvode, kao i da se osiguraju što jeftinija sredstva za proizvodnju. Opći princip zadrugarstva je da zadruge nisu same po sebi cilj, nego naprotiv sredstvo za postizanje cilja.

Aktivnosti/instrumenti:

- Osposobljavanje ribara i ribouzgajivača za poslovno i strukovno povezivanje, uspješno vođenje poslovanja manjeg opsega, samorganiziranje radi promoviranja zajedničkih interesa i uspostavljanje partnerstva s drugim gospodarskim čimbenicima i upravnim službama;
- Provođenje programa koji potiču razvoj poduzetništva i zadrugarstva kroz realizaciju;
- Program razvoja proizvodnih ribarskih zadruga;
- Programi za razvoj novoosnovanih zadruga;
- Program razvoja zadruga – organizatora ekološke proizvodnje;
- Prikupljanje informacija za ribare koje su relevantne za programe proizvodnje, investicije i tržišnu politiku;
- Analiza propisa kao što su: porezni propisi, propisi za zaštitu okoline, propisi koji se tiču društvenih uvjeta, tržišne odredbe Europske Ekonomske Zajednice i dr.;

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

- Rasprave o zakonskim odredbama ribarstva i dijalog s političarima Vlade i Sabora glede zakonske legislative i društveno-ekonomskog položaja ribara;
- Organiziranje predavanja i razmjena iskustava na nacionalnoj i međunarodnoj razini kako bi se osigurala kontinuirana informiranost i protok relevantnih informacija preko formalnih i neformalnih kanala, a ribari osposobili za partnersko sudjelovanje u procesu demokratskog odlučivanja o bitnim aspektima života i rada svoje zadruge i suodlučivanja u pitanjima šireg ribarskog sektora.

Odgovorne institucije: MOMSP, MPŠ, HZPSS, HGK, HOK.

Rok provedbe: Kontinuirano u petogodišnjem razdoblju

Financijska sredstva: Planirane aktivnosti s godišnjim iznosom od 1,5 mil. kuna će biti financirane s osnove proračunske stavke MPŠ "Unaprijeđenje strukovnog povezivanja u ribarstvu". Za infrastrukturne i operativne troškove se planira 700.000,00 kuna a za tekuće donacije u novcu 800.000,00 kuna.

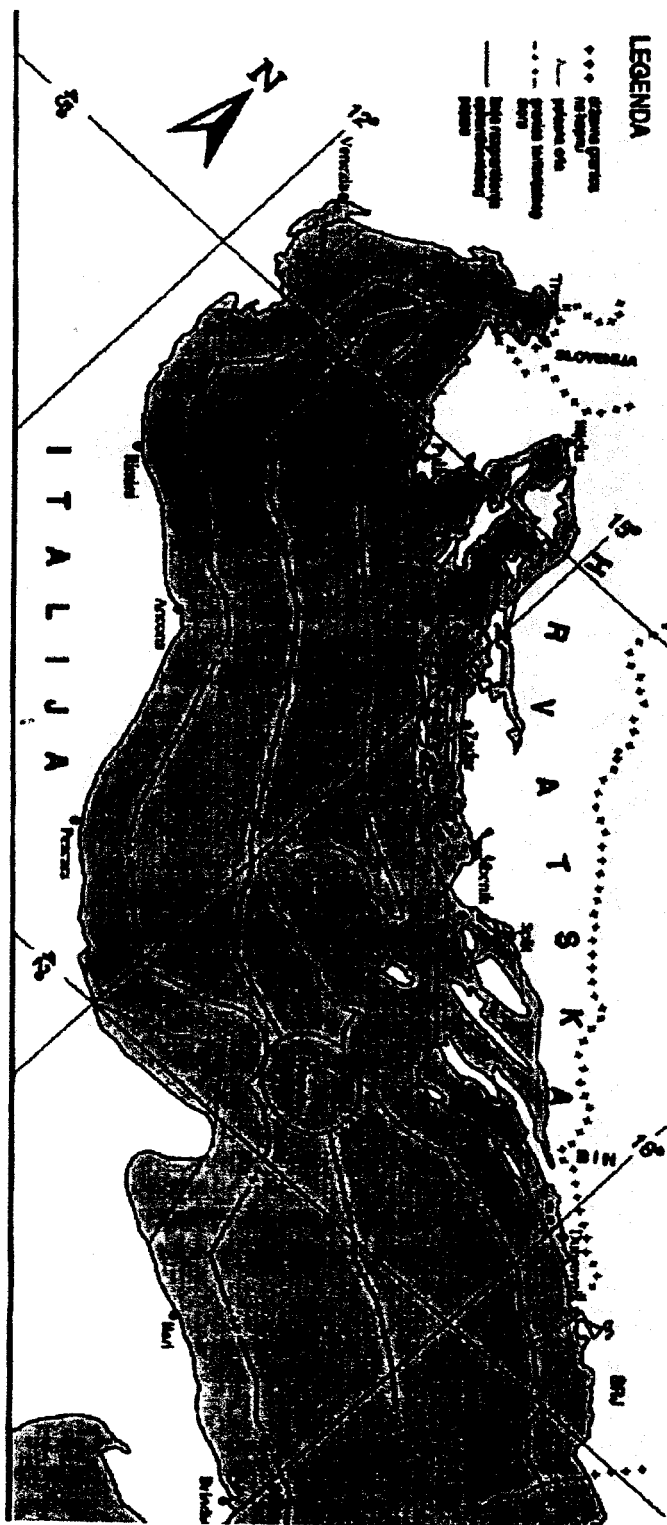
PRILOZI

- 1. Granice teritorijalnog mora i epikontinentalnog pojasa u Jadranskom moru*
- 2. Organizacija i prostorni ustroj tržišta ribom u Republici Hrvatskoj*
- 3. Prostorni raspored tržnica ribom u Republici Italiji*
- 4. Oscilacije u ukupnom ulovu morske ribe i drugih organizama od 1980. do 2002. godine*
- 5. Ulov morske ribe po skupinama: plava riba, bijela riba i ostalo*
- 6. Otkupne stanice – veleprodaja ribe*
- 7. Razmještaj privatnih otkupnih stanica po županijama*
- 8. Proizvodnja slatkovodne ribe po vrstama u 2002.*
- 9. Proizvodnja morske ribe po vrstama u 2002.*
- 10. Broj povlastica za gospodarski ribolov na dan 01. siječnja 2003.*

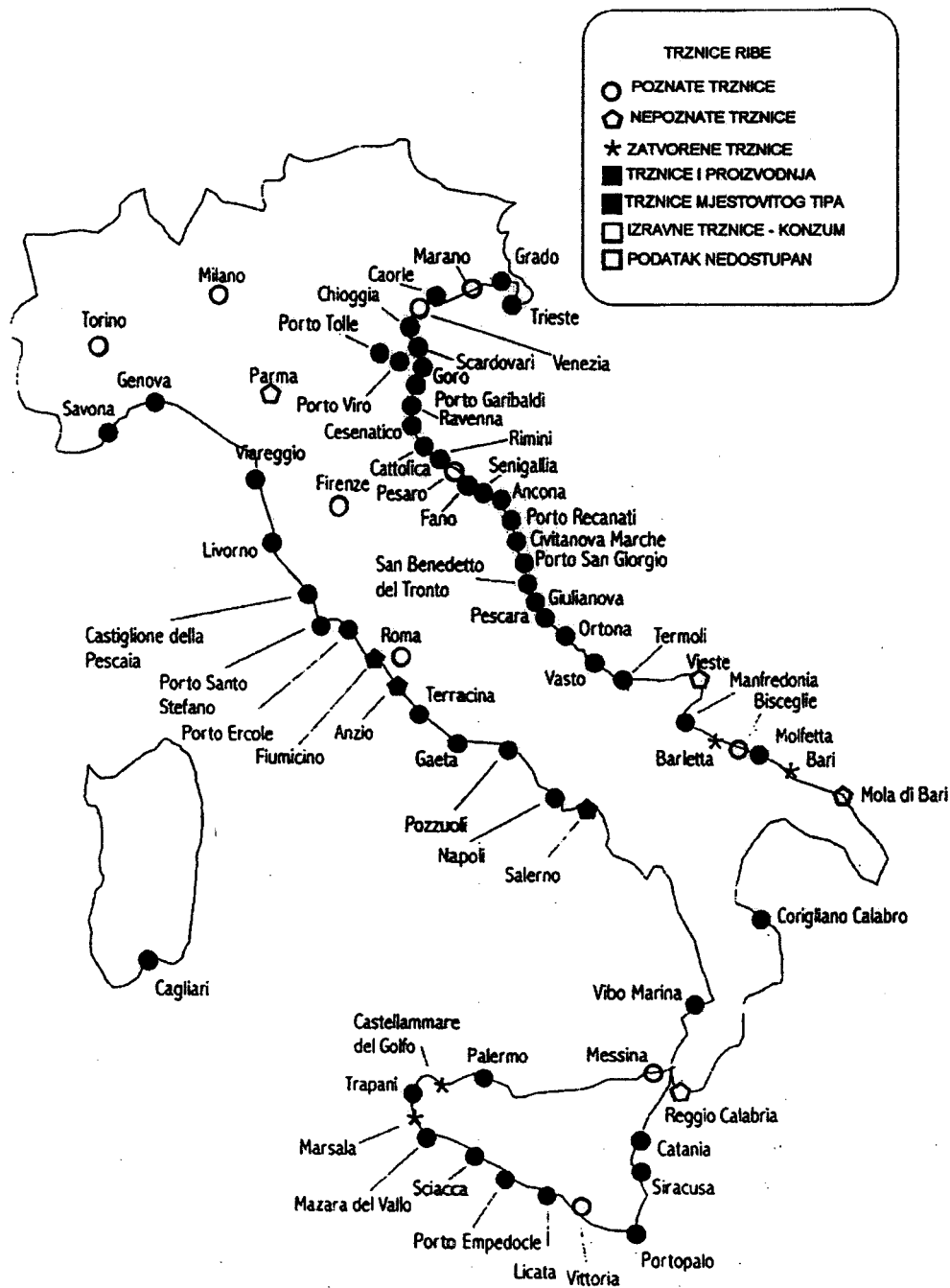
NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

1. Granice teritorijalnog ribolovnog mora (++) i epikontinentalnog pojasa (deblja crta) u Jadranskom moru.

(Izvor: Hrvatski hidrografski institut, Peljar, 1999)

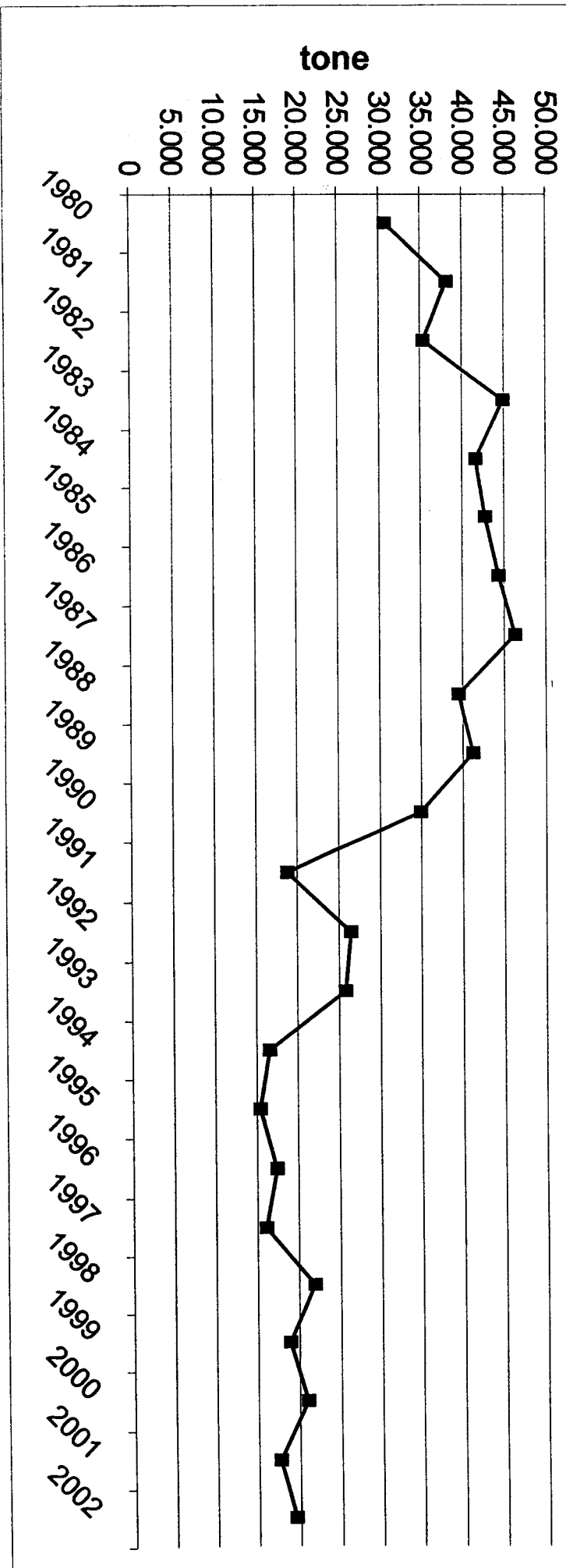

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

RASPORED TRZNICA U ITALJI

Ulov ribe i drugih morskih organizama 1980. - 2002.

4. Oscilacije u ukupnom ulovu morske ribe i drugih organizama od 1980. do 2002. godine

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

GODINA	ULOV (T)
1980	30.730
1981	38.168
1982	35.368
1983	44.909
1984	41.646
1985	42.716
1986	44.335
1987	46.324
1988	39.523
1989	41.210
1990	34.901
1991	18.776
1992	26.463
1993	25.767
1994	16.560
1995	15.364
1996	17.347
1997	16.034
1998	21.915
1999	18.874
2000	20.971
2001	17.594
2002	19500

GODINA	UKUPAN ULOV		ULOV PO SKUPINAMA (t)		
	Tona	Indeks	Plava riba	Bijela riba	Ostalo
1990	34.901	100.0	26.440	6.049	2.412
1991	18.776	53.8	13.678	3.624	1.474
1992	26.463	75.8	18.620	5.892	1.951
1993	25.767	73.8	16.583	6.694	2.490
1994	16.560	47.4	9.395	5.090	2.075
1995	15.364	44.0	8.524	4.974	1.866
1996	17.347	49.7	11.322	4.189	1.836
1997	16.034	45.9	10.071	3.901	2.054
1998	21.915	60.5	15.659	4.101	2.155
1999	18.874	54.07	15.020	2.498	1348
2000	20.971	60.08	17.072	2.365	1534
2001	17.594	50,41	13.572	2.567	1455
2002	19.500	55,0	14.500	3.200	1.800

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

OTKUPNE STANICE – VELEPRODAJA RIBE

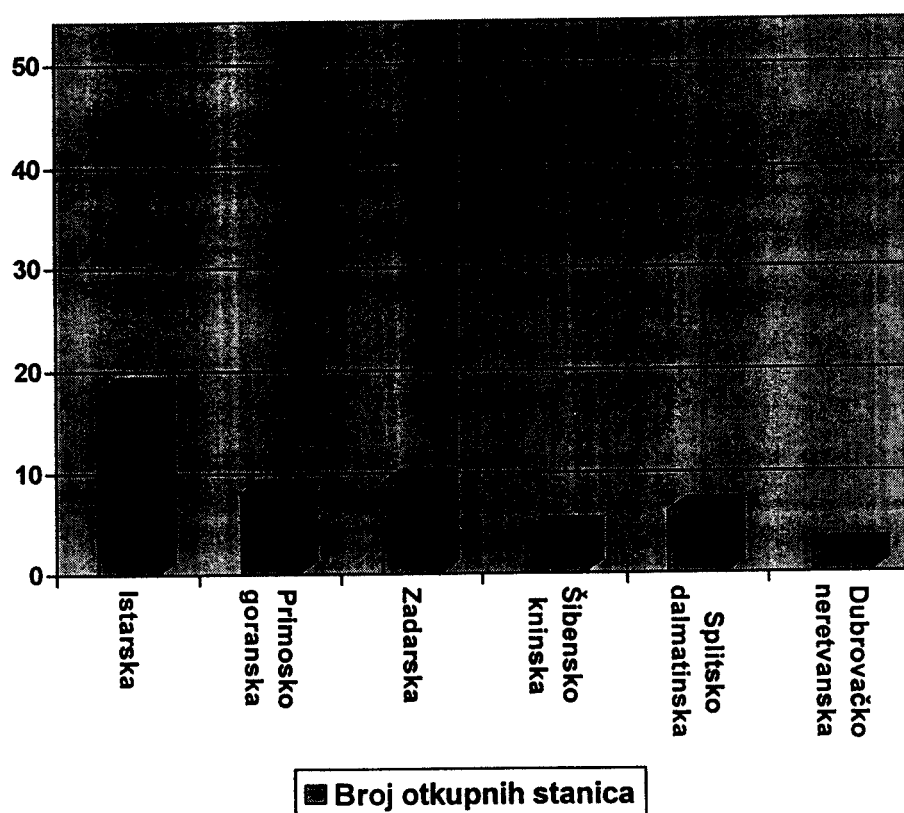
NAZIV	ULICA	ZIP	MJESTO	TELEFON	FAX	KONTAKT OSOBA
ADRIA d.d.	Gaženička 32	23000	Zadar	02324823	023311632	Jerko Oštrić
A&B d.o.o.	Centener 26	52210	Rovinj			
ADRIA OCTOPUS d.o.o.	A. Šenoa 9	23210	Biograd n/m	023385018	099421924	Josip Zagorac
ADRIA-ŠIMUNI d.o.o.	Industrijska 54	51000	Rijeka	051211362 098259478	051214427	Zlatko Škurej
AGRIMARE	Mate Vlašića bb	52440	Poreč	052451782	052451782	Edi Jekenich
ANCORA COMMERCE	Tolstojeva 49	21000	Split	021500086		
AZZURRA d.o.o.	43. istarske divizije 15	52210	Rovinj	052816776	052815337	Bruno Venier
BINGO-TRADE d.o.o.		32000	Osijek	031200843		
BRACANKA d.d.	Milna	21405	Milna	021636208	021636140	Nikola Martinović
BRANKO I EDI d.o.o.	Butina bb	22243	Murter	022434016		
CONEX d.o.o.	Don Frane Bulića bb	21210	Solin	021217890	021217887	Mladen Milaković
EL. NI. RO. d.o.o.	Sk. St. Pauletića 14	52210	Rovinj	052811092	052811092	Antonio Bosazzi
EUROALFA	Metačeva 15	10000	Zagreb	013093344	01392687	Župan
F.M.R. d.o.o.	Bana Josipa Jelačića 1a	23000	Zadar	023212463	098209005	Robert Murn
FELICITA d.o.o.	Zaklopatica	20290	Zaklopatica	020801166		
GRAŠO d.o.o.	Petra Levaka 35	52000	Pula	052500270		Damir Grašo
INTERCOMMERCE	E. Miloša 20	52470	Umag	052741111	052741392	Goran Udovičić
INTERFISH	Munida 25	52203	Medulin	052576398	052576279	Dean Kirac
ITTIMURTER d.o.o.	Put Gorčine 32	22243	Murter	022434091		
KOKOT d.o.o.	Poljudsko šetalište 9	21000	Split			
KRAJANI d.o.o.	Nenadići bb		Malinska			
LABINSKA mirna trgovina			Labin	052855415		
LUBIN d.o.o.	Horvoćanska cesta 160	10000	Zagreb	013885850		
MARDEŠIĆ d.d.	Sali	23281	Sali	023377031	023377064	Dinco Basioli
MARIKOMERC d.o.o.	Lukoranska 4	23000	Zadar	023314668	02325579	
MARINA "VINCI" d.o.o.	Murter	22243	Murter	022435299	022434647	Ankica Sladić
MEDICOMMERC	Brionska 13	52440	Poreč	052431260	052434237	Aldo Kramer
MEDUZA d.o.o.			Karlovac	047621690		
MIRNA TRGOVINA	D. Bazjanca 1	10000	Zagreb	013836773		
NOVA MIRNA TRGOVINA		52210	Rovinj	052818309		Ferdo Badurina
ORADA TRADE d.o.o.	Demetrova 3	51000	Rijeka	051212175		
PALINURUS d.o.o.	Teslina 31	21000	Split	021386444		
PER-MAR d.o.o.	R.F. Mihanovića 14	23000	Zadar	023331181	023331181	
PESCAMAR d.o.o.	Naselje S. Vukelića 22	52210	Rovinj	052830801		g. Pamić
PETAR PAN TOURS d.o.o.	Riječka cesta 4	51410	Volosko			
RIBA d.o.o.	Demetrova 3/I	51000	Rijeka	051339388	051214427	Dinka Čiković
RIBARSKA ZADRUGA	M. Vlašića bb	52440	Poreč	052431813	052434710	Petar Čehić
RIMARIS d.o.o.		51000	Rijeka	051374058		
RO-TRADE d.o.o.	Skrpčići 53	51500	Skrpčići	051863078	051863078	Mihovil Rošić
ROBOPROMET d.o.o.	M. Vlašića bb	52400	Poreč			
RTP Lovište d.o.o.	Lovište	20269	Lovište	020710052	020710034	
S.I.C. d.o.o.	Republika 29	52440	Vabriga	052443197		Ivan Stojnić
S.T.I. Zeba	Sarbarica bb	52470	Umag	052742088	052742277	Ivanka Ratković
SAMANTA d.o.o.	V. Rossetto 7	52210	Rovinj	052813851	051813851	Doriano Deliaga
SAN-ŽAK d.o.o.	Sv. Filip i Jakov	23210	Biograd n/m	023385355	023388959	Milan Mandić
SINJE MORE d.o.o.	Prvomajska 9	22212	Tribunj	022440660	022440665	
SMS d.o.o.	Put Firula 18	21000	Split	021365404	021365665	Srdan Mladinić
STEFANUTI d.o.o.	Katun Trviški 86/d	52400	Pazin	052691067	052691266	Zlatko Stefanuti
ŠANGULIN	Obala Petra Krešimira IV bb	23210	Biograd n/m	023384945	023384944	Vera Šangulin

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

STUKA	Gundulićeva 200	32000	Osijek	031213345		Petar Šarić
TANKERKOMERC d.d. PLODOVI MORA	Gaženica bb	23000	Zadar	0023341911	023341855	Željko Zubčić
TONIJA d.o.o.	Funtana bb	52440	Funtana	052442200	05245278	Jelena Elio
UGOR d.o.o.	Delta bb	51000	Rijeka	051213566	051212580	Uričić

U REPUBLICI HRVATSKOJ REGISTRIRANA SU 54 PRIVATNA IZVOZNA OBJEKTA RAZMJEŠTENA DUŽ HRVATSKE OBALE

Razmještaj privatnih otkupnih stanica po županijama

NACIONALNI PROGRAM PROIZVODNJE I POTROŠNJE RIBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

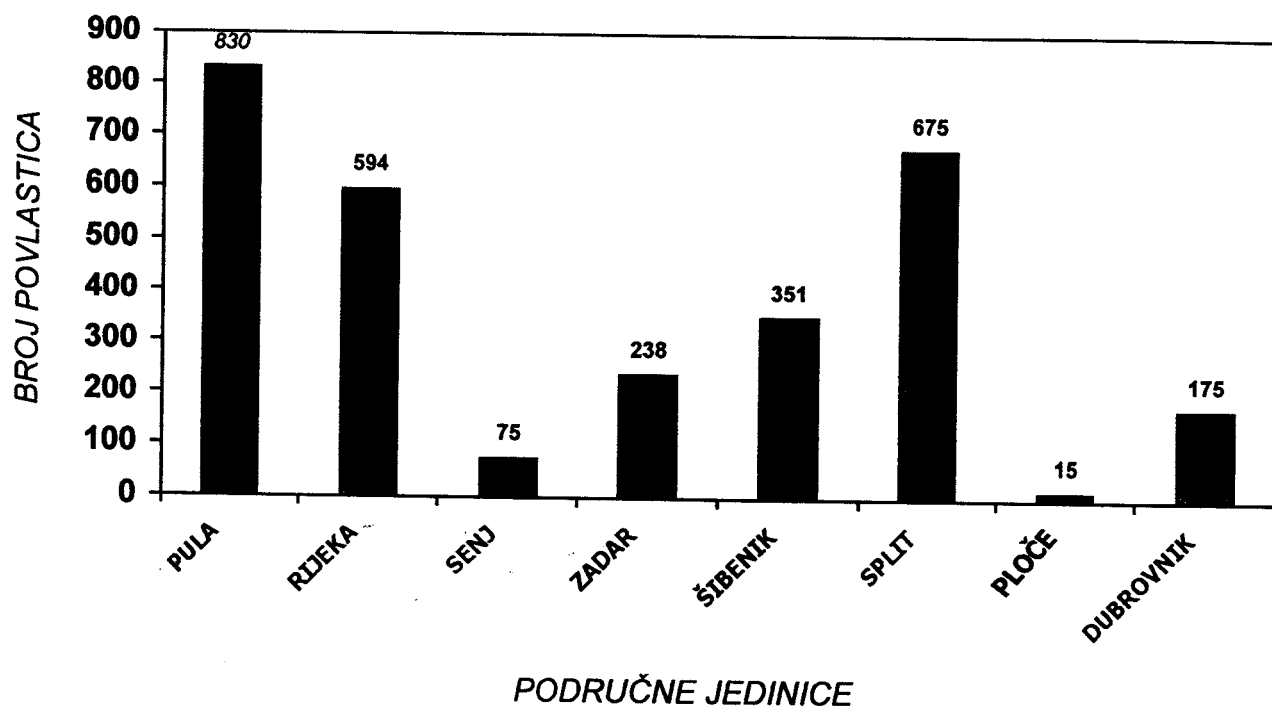
Proizvodnja slatkovodne ribe po vrstama u 2002. godini

	VRSTA RIBA	TONA
1.	Šaran	2872,78
2.	Amur	334,09
3.	Sivi glavaš	357,91
4.	Bijeli glavaš	103,18
5.	Som	57,56
6.	Smuđ	10,02
7.	Štuka	13,01
8.	Linjak	9,07
9.	Pastrva	1666,47
10.	Ostalo	76,89
UKUPNO		5501,08

Proizvodnja morske ribe i školjkaša po vrstama u 2002.

	VRSTA	TONA
1.	Lubin	1600
2.	Komarča	900
3.	Tuna	3971
4.	Dagnja	2500
5.	Kamenica	100
UKUPNO		9071

**BROJ POVLASTICA ZA GOSPODARSKI RIBOLOV PO
PODRUČNIM JEDINICAMA NA DAN 01.01.2003.**

Ukupno povlastica za gospodarski ribolov u RH na dan 01.01.2003.

2.953